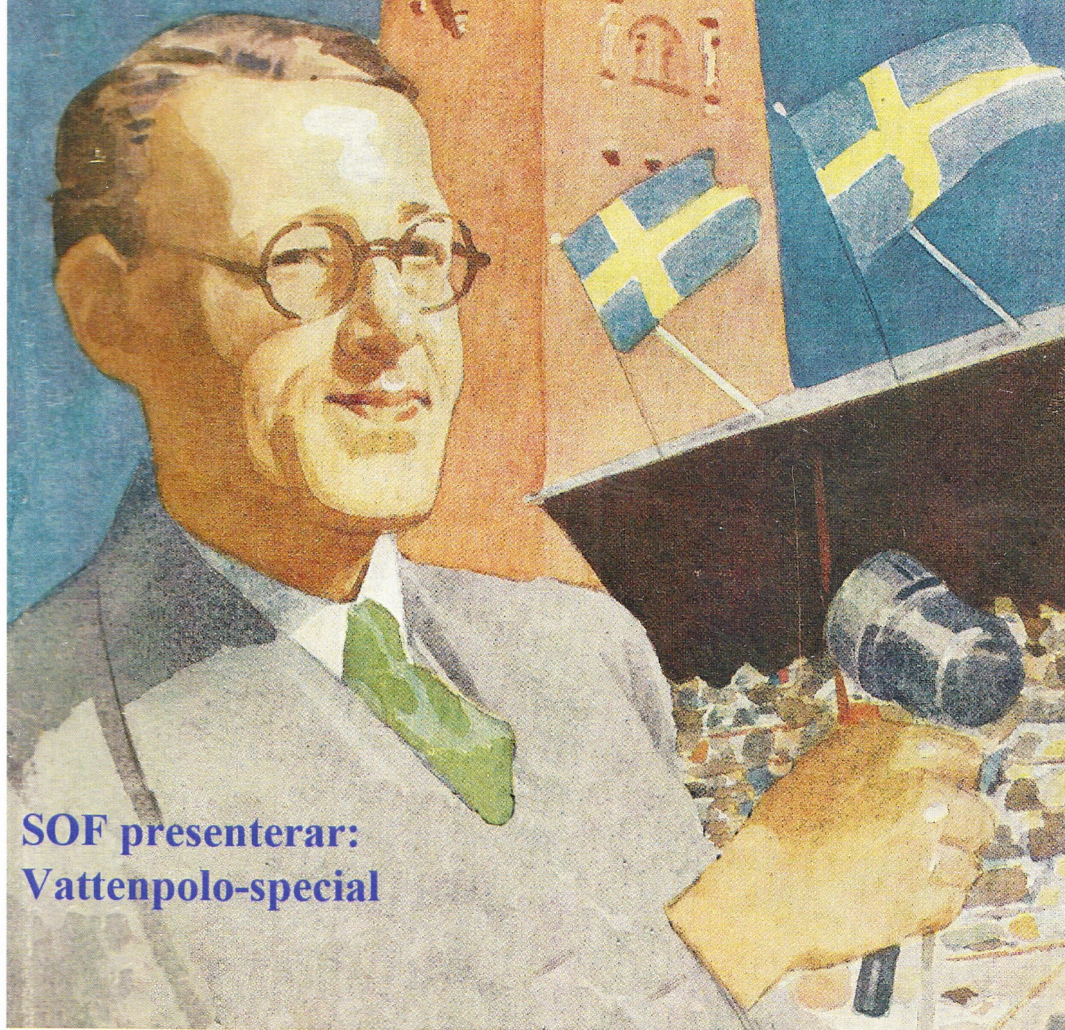

75 år efter
Jerrings
Japaner
Japaner...

**SOF presenterar:
Vattenpolo-special**

Vi blickar framåt mot Olympiska Spel...

LONDON 2012

Programmet i London 2012

Invigning	27-augusti	Handboll	28 juli - 12 augusti
Avslutning	12-september	Judo	28 juli - 3 augusti
Badminton	28 juli - 5 augusti	Kanot	6-11 augusti
Basket	28 juli - 12 augusti	Kanotslalom	29 juli - 1 augusti
Beach volley	28 juli - 9 augusti	Konstsim	5-10 augusti
Bordtennis	28 juli - 8 augusti	Landhockey	29 juli - 11 augusti
Boxning	28 juli - 12 augusti	Modern femkamp	11-12 augusti
Brottning fri stil	8 - 12 augusti	Ridning	28 juli - 9 augusti
Brottning grek rom	5 - 7 augusti	Rodd	28 juli - 4 augusti
Bågskytte	27 juli - 3 augusti	Segling	29 juli - 11 augusti
Cykel bana	2 - 7 augusti	Simhopp	29 juli - 11 augusti
Cykel BMX	9-10 augusti	Simning	28 juli - 4 augusti *
Cykel landsväg	28-29 juli +1 augusti	Skytte	28 juli - 5 augusti
Cykel mountainbike	11-12 augusti	Taekwondo	8 - 11 augusti
Fotboll	25 juli - 11 augusti	Tennis	28 juli - 5 augusti
Friidrott	3 - 12 augusti	Triathlon	4 och 7 augusti
Fäktning	28 juli - 5 augusti	Tyngdlyftning	28 juli - 7 augusti
Gymnastik	29 juli - 12 augusti	Vattenpolo	29 juli - 12 augusti
Gång	4 och 11 augusti	Volleyboll	28 juli - 12 augusti

* Distanssimningar Hyde Park 9-10 augusti

7-23 feb 2014

5-21 aug 2016

9-25 feb 2018

OS 2020: Doha (Qatar), Istanbul (Turkiet), Madrid, (Spanien), Rom, (Italien), Tokyo (Japan), och Baku, (Azerbajdzjan) är

Omslagsbilden:

Från Sven Jerrings bok "På min våglängd" (Wahlströms & Widstrand, 1944),

Missa inte SOF:s 25-årsjubileum - se sista sidan

SOF-bulletinen

Organ för Sveriges
Olympiahistorikers
Förening.

Föreningen bildades
3 mars 1986.

Nr 3 2011 är nummer 88
räknat från start.

Redaktör och ansvarig
utgivare:

Thord Eric Nilsson
thorderic.nilsson@op.se

I redaktionen även
Tommy Wahlsten

Pressläggning 22 sept
Nästa nummer kommer i
december

Detta nummer innehåller

2	Kommande OS
<i>Thord Eric Nilsson</i>	22-23	Lasse Björn 80 år
<i>Tommy Wahlsten</i>
3	Innehåll, adresser	24-29	75 år efter Jerrings
Japaner, japaner ...
<i>Tommy Wahlsten</i>
4	Ordförandens ord
<i>Tomas Persson</i>	29	Nu är vi 327 i SOF
<i>Bengt Ekstedt</i>
5	Kommentaren
<i>Thord Eric Nilsson</i>	30 -32	Från korpmästare
till OS-medaljör
<i>Göran Einarsson</i>
6-18	<u>Vattenpolo-special</u>	33-41	Den Olympiska
familjen
Jubilarer - avlidna
<i>Tommy Wahlsten</i>
6-11	Historia och statistik
<i>Tommy Wahlsten</i>	42-43	Vi minns Plex
<i>Thord Eric Nilsson</i>
12-16	Bad med liten boll
<i>Eva af Geijerstam</i>	44	Thomas Wassberg
och Jan Lindroth
kommer till vårt
jubileum
18	I en annan del av
Peking
<i>Jan Hansson</i>		
18	Pelle och Bengt har
seglat i tre OS
<i>Tommy Wahlsten</i>		
19-21	Lars Hindmar 90 år
<i>Tommy Wahlsten</i>		

SOF:s styrelse

SOF:s plusgiro 54 14 10 - 7

Ordförande: Tomas
Persson, Bredmansgatan 7B,
752 24 Uppsala
018-50 39 03 (b)
070-147 21 53
T.L.persson@hotmail.com

Vice ordförande: Tommy
Wahlsten, Lillegårdsvägen
19, 541 42 Skövde
0500-48 16 66 (b)
0705-39 80 42
tommy.c.a@telia.com

Kassör: Äcke Ohlsson,
Blommensbergsvägen 178,
126 52 Hägersten
08-744 45 71 (b), 08-699 63
58 e. 08-556 068 92, acke.
ohlsson@stff.se

Sekreterare: Örjan West-
berg, Konstgutarvägen 10,
121 44 Johanneshov
08-815670 (b), 08-6996354,
0708-62 73 04,
orjan.westberg@bordtennis.
rf.se

Ledamöter: Bengt
Ekstedt, Aspstigen 6, 168
69 Bromma 08-26 99 72
(b) 0729-465666; bengt.
ekstedt@bredband.net

Börje Larsson, Skogsövägen
12 C, 133 33 Saltsjöbaden
08-7170911 070-3280019
a-c.konsult@telia.com

Redaktör SOF-bulletinen:
Thord Eric Nilsson,
Hjortronvägen 19, 831 62
Östersund
063-512433 (b)070-5124335
thorderic.nilsson@op.se

SOK:s representant:
Björn Folin, Storängens
strandväg 20, 131 41 Nacka
08-7165132 (b)
08-402 68 05 (SOK)
0708-55 93 57,
bjorn.folin@sok.se

Hedersordförande:
Ture Widlund Torsgatan 56,
113 37 Stockholm

ORDFÖRANDEN HAR ORDET:

Sex städer söker sommar-OS 2020. När Internationella Olympiska Kommittén, IOK, stängde ansökningstiden i början på september så hade följande städer meddelat sitt intresse;

Doha i Qatar, Istanbul i Turkiet, Madrid i Spanien, Rom i Italien, Tokyo i Japan och Baku i Azerbajdzjan. Nu förbereder sig dessa städer på att svara på ett mycket detaljerat frågeformulär fram till februari månad för att komma vidare i ansökningsförfarandet.

Det troliga är att tre eller fyra anses lämpliga av IOK, som då ger dessa städer möjlighet att fortsätta sin OS-kampanj som kandidatstäder. Den 7 september 2013 i Buenos Aires avgörs så slutligen vilken stad som får arrangera 2020 års olympiska spel.

På hemmaplan i ett betydligt blygsammare format så förbereder sig SOF för sitt 25 årsjubileum. Vi inleder jubileumsfirandet med en jubileumsmiddag onsdagen den 23 november.

Vi har bjudit in professorn i idrottshistoria Jan Lindroth som jubileumshögtidstalare och vi har även bjudit in vår store skidolympier från Åsarna, Thomas Wassberg, som kommer att ge oss glimtar från sin framgångsrika idrottskarriär.

Vi kommer att sitta vid dukade bord när vi äter vår middag i Tranebergsstugan, vars historia är som klippt och skuren för det här tillfället när vi idrottsintresserade vänner i vår olympiahistoriska förening träffas.

”Tranebergstugan byggdes till de olympiska spelen 1912 i Stockholm som restaurang, festvåning och café.

På 30-talet var det flera olika idrottsklubbar som hade sina festarrangemang här, det berodde nog på att Djurgårdens IF hade sin hemmaplan alldeles i närheten (Tranebergs IP)”, ...står det att läsa på Tranebergstugans hemsida!

Inget detaljerat frågeformulär krävs att det fylls i för att få vara med vid det här tillfället, men väl ett enkelt ”ansökningsförfarande” behövs;

Sänd in Er anmälan till medlemsmötet senast den 18 november på mail till; T.L.Persson@hotmail.com. (noggrann vägbeskrivning kommer i retur!)

...eller ring mig på 070-1472153. Se annons på annan plats i tidningen!

Skynda Er med anmälan – vi tillämnar först till kvarnprincipen!

Likaväl som det finns ”stora” olympiska spel som de som kommer att vara i London, Rio och i någon av de städer som nämndes i inledningen, så kommer det även att arrangeras Världsongdoms-OS i Innsbruck om några månader(vinter) och i Nanjing 2015(sommar). Dagens ”Cato” om medlemsvärning kopplar jag på ett lite speciellt sätt till detta; det är viktigt med ungdomar för att få en bra framtid!

Det gäller även i SOF! Vi ser gärna att vi får fler ungdomar och kvinnor med i vår förening.

Tänk efter...varför skulle inte t.ex. nån eller några av mina utflugna barn kunna få ett medlemskap i SOF som julklapp eller födelsedagspresent!!...och när Ni tänkt – handla!!

Jag passar på att påminna om att skicka Er mailadress till mig om Ni inte redan har gjort det. Snabba meddelande kan vi då nå Er med via mail!

Väl mött på jubileumsmiddagen den 23 november!

...och på www.arenastockholm.se kan Ni läsa om 100 års jubileet av Stockholms-OS!

Tomas Persson

REDAKTÖRENS KOMMENTAR:

Min olympiska final går i stöpet?

På bulletinens andrasida blickar vi litet framåt mot olympiska äventyr. Sommar spelen i London ligger närmast till. Själv hade jag siktat in mig på att göra en olympisk "final".

Men liksom många andra är jag besviken på hur svårt – eller dyrt – det blir att besöka spelen. Kanske får jag skrinlägga planerna eller göra ett kort besök. Bara rätt normala av de svårköpta friidrottsbiljetterna för en vecka kostar 15 000 och då är försökspassen inte med. De biljetterna ingår i ett resepaket för 42.000 kronor.

Det vore synd att missa London. Idrott i England är litet speciellt och dessutom var just Londons förra OS 1948 de första spelen som jag slukade med hull och hår. När de avgjordes var jag för liten och idrottsintresset inte riktigt väckt. Men när jag väl blev "frälst" läste jag allt jag kom över om de spel där Sverige kom närmast USA i nationstävlingen. Jag kan nog plocka fram fler segrare från de spelen än från något av de senare.

Men man ser ju rätt bra på TV också. Och än så länge är det SVT som sänder även om London blir bolagets sista OS. Åtminstone tills vidare...

På andra bulletinsidan ser vi också framtida spel, som oavsett det är sommar eller vinter, kommer ganska långt ifrån oss, Sochi, Rio de Janeiro och Pyeong Chang.

Vågar vi hoppas att Rom tar hem spelet 2020. Kanske också hoppas att Sverige tar upp kampen 2022. Jag såg att Svenska Dagbladets krönikör funderade över ett vinter-OS i Stockholm. Jag antar att vi här i Jämtland i så fall blir litet mer än alpin filial. Men tanken på Stockholm som huvudort är rätt bra. Om vi sedan får spelen är en annan sak. Den som lever får se...

Om två månader firar Sveriges Olympiahistorikers Förening 25-årsjubileum. Föreningen har växt och blivit stor. Vi är inte bara en förening för olympiahistoriker utan ännu

mer för de som är intresserade av olympisk historia eller olympiska vänner. Gamla olympier strömmar till.

Vid jubileet har vi två inbjudna som jag personligen har mycket gamla relationer till. Thomas Wassberg lärde jag känna för snart fyra decennier sedan. Han är mer språklig nu än han var då.

Jag hade möjlighet att på plats uppleva alla hans VM-medaljlopp, men bara hans sista OS-medalj. När det gäller OS var han grannlaga när det gällde medaljer. Bara guld var gott nog.

Det finns många kul minnen när det gäller Thomas. När hans son Björn föddes en månad före succé-VM i Oberstdorf 1987 hade Thomas inte samma exakthet som då han slog Juha Mieto med en hundradel i OS 1980. När man på presskonferensen efter nedkomsten vid SM-staden Örnsköldsvik, dit Ulie följt med, frågade Wassberg hur stor sonen var svaret typiskt "wassbergskt":

- Han är väl sisådär halvmetern.

Jubileets andra gäst, idrottsprofessorn Jan Lindroth, har jag betydligt äldre om än flyktigare och "mindre minnesvärda" relationer med.

Vi var med i samma Nordsvenska Mästerskap i bordtennis 1958. Jag vill minnas att Jan var med i det par från sundsvallsklubben IK Vig, som jag och min dubbelpartner mötte. Vi fick inte lika många bollar i de seten som jag en gång senare fick mot mångfaldige världsmästaren Ichiro Ogi-mura.

Janne var en hejare på pingis. Han är för övrigt gift med en skolkamrat till mig, Karin Wikberg - Lindroth, som har doktorerat just i idrottshistoria med avhandlingen "Amatör eller professionist".

**Thord Eric
Nilsson**

SOF-SPECIAL:

Vattenpolo äldsta OS-lagsporten

Vattenpolo är den äldsta lagsporten på det olympiska programmet och infördes redan i Paris 1900. Sverige var en av de stora polonationerna under seklets första decennier då det blev brons 1908, silver 1912 och brons igen 1920.

Sporten spridit sig till den europeiska kontinenten från England och Skottland, som hade spelat den första landskampen redan 1890. (4-0 till Skottland). 1893 introducerades sporten i Tyskland, 1894 i Österrike, 1895 Belgien och Frankrike och 1897 kom sporten till den nation, som senare skulle leda den internationella utvecklingen, Ungern. I Sverige anordnades det första mästerskapet 1906.

Spelet kännetecknades på denna tid främst av fysisk styrka och hårdhet. Eftersom simstyrkan med moderna mått var begränsad och spelarna tvingades ligga stilla efter frikast var det spelarnas förmåga att frigöra sig från motståndarnas brottningslika greppteknik, som fällde avgörandet. I USA var sporten förbjuden ett tiotal år, eftersom matcherna mellan armén och flyget utvecklade sig till vad som på juristspråk skulle rubriceras ”vållande av kroppsskada”.

1926 bildades Europeiska Simförbundet LEN (= Ligue Européenne de Natation) i Bologna och ett betydande arbete igångsattes med att modernisera reglerna och leda fram spelet mot en kamp om bollen i stället för om motståndarens kroppsdelar. Regelbrotten definierades och delades på ett tydligare sätt upp mellan ”enkla” och ”svåra” och bassängdjupet minimerades till 1.40m, vilket premierade simkunnigheten. Sverige hängde fortfarande bra med i den internationella konkurrensen och belade 4:e plats på OS 1924 och på EM 1927 och 1934. Periodens dominerande nation var Ungern, som vann två EM-guld och två EM-silver, innan andra världskriget bröt ut.

I Sverige dominerade Stockholms Kappsimmingsklubb, SKK i konkurrens med Neptun och senare också Hellas som tog sitt första SM 1934. Detta år invigdes dessutom det anrika Sportpalatset vid S:

högborg i Sverige.

Under efterkrigstiden fram till våra dagar har polosporten med ett par undantag dominerats av två klubbar, Hellas och SKK. Hellas glansperiod sträckte sig från 1946 till 1960 då klubben vann 15 raka SM. Landslaget, som till 100% rekryterades från dessa mästartklubbar skördade stora framgångar på kontinenten med EM-silvren i Monte Carlo 1947 och i Wien 1950 som främsta meriter.

När poloreglerna ändrades 1950 inför OS 1952 befann sig inte bara svensk polo inför ett vägska. De nya reglerna krävde en helt annan kondition, simstyrka och teknik, som endast de statsunderstödda lagen från östblocket hade resurser att anamma.

Polofamiljen delades upp i ett A- och ett B-lag. Bland de förra återfanns Ungern, Sovjet, Jugoslavien, DDR, Rumänien och som enda västlag Italien. Sverige låg under 50- och 60-talen väl till och försvarade en plats bland de tio bästa tillsammans med Holland, Västtyskland, Frankrike och England.

SKK:s stora konkurrent under 60-talet var Eskilstunaklubben Tunafors SK, som under decenniumets första del erövrade 5 inomhus- och 6-utomhus-SM. Sverige föll knappt i OS-kval Under denna period hävdade sig Sverige trots mycket små resurser relativt väl internationellt. Laget rekryterades framför allt från SKK och Tunafors och senare med ett framgångsrikt inslag från Västerås SS. Som ett bevis på hur nära vi var världseliten kan nämnas våra resultat i ”OS-kvalet” 1964.

Förbundet hade som krav för en OS-biljett seger över Jugoslavien och Rumänien, som kom på besök till Eriksdalsbadet i april. Mot Rumänien förlorade vi med 1-2 och mot de blivande silvermedaljörerna i Tokyo, Jugoslavien, blev förlusten 1-3.

Några av dessa spelare ingick i det svenska landslag, som fick chansen att delta i OS i Moskva 1980, dit Sverige hade fått ett ”wild card” pga USA:s OS-boikott. Efter en 7-4-förlust mot uppåtgående

Spanien (OS-fyra), låg världsmästarna Italien klara för utsimning med världens kanske bäste polospelare Gianni de Magistris på mållinjen. Efter två perioder ledde Sverige med 4-1 över ett chockat Italien, som tvingades kasta in den ögonskadade Marsilis för att jämna ut oddsen. I en oförglömlig slutperiod kämpade svenskarna till sig en poäng (4-4) efter att Anders Flodqvist (Polisen) i målet lurat de Magistris på ett straffmål i slutsekunderna. Andra hjältar var tremålsskytten Per Andersson, Christer Stenberg och Tommy Danielsson.

I den internationella toppen hade tre huvudkonkurrenter utkristalliserats; Ungern, Sovjet och Jugoslavien. Ungerns mer tekniska och rörliga polo fick periodvis stryka på foten för rysk och jugoslavisk styrka och disciplin. Periodens stora stjärna vid sidan av de Magistris var ungraren Tamas Farago, som, om vattenpolosporten hade varit lite större, skulle ha återfunnits på varje rankinglista över idrottshistorens största inför millenniumskiftet. Farago var den komplette polospelaren och det lär dröja, innan vi får se hans like.

Damerna hade börjat spela vattenpolo i Holland redan på 1930-talet, men det dröjde ända till mitten av 80-talet, innan sporten fick riktigt fotfäste i Sverige bland flickorna. Vaggan får nog sägas ha stått i Lund, där några flickor med ungerskt förflutet och entusiastiska föräldrar gjorde det första "utsimmet". Flickorna representerade LUGI, som i kraft av sitt försprång vann de första årens (1984-89) SM utan egentligt motstånd. Denna överlägsenhet gick sedan i arv till S02, Göteborg, som med nuvarande landslagstränaren Helen Smith i spetsen lade beslag på SM-tecknen mellan åren 1990-1995. Under tiden hade stockholmsklubbarna Polisen och Neptun börjat rekrytera bollintresserade simmartjejer till sporten och därmed flyttade även damernas polodominans till Stockholm.

Från och med OS i Sydney finns även dampolon på det olympiska programmet, vilket medfört att utvecklingen accelererat och reducerat världstoppen till 5-6 resursstarka länder. Australien vann guld 200, Italien 2004 och Holland 2008. USA är enda nation som tagit

medalj vid samtliga tre OS-turneringar för damer (silver, brons, silver).

KÄLLA: Lars Kärstrands artikel om Vattenpolons historia i Simsport 1999. Lars var lagledare för det svenska vattenpololag som senast deltog i OS – i Moskva 1980. Han föddes 1943 och efter utbildning till pol mag vid Stockholms universitet var han generalsekreterare för Stockholms students IF 1971-85. Därefter fortsatte idrottsengagemanget inom simsporten där han och tvillingbrodern Thomas tidigare haft stora framgångar i vattenpolo. Lars Fjærstad vann 20 SM-guld för Stockholms KK och spelade 136 landskamper. Från 1973 till sin bortgång var han ordförande i klubben och tilldelades 1997 Riksidrottsförbundets högsta utmärkelse, förtjänsttecknet i guld. Lars avled 2008.

Från svensk-tyska landskampen i friidrott 1934. Bergvall (1880-1950) talar till publiken, Jerring (1895-1979) till radiolyssnarna. Bergvall-Jerrings dialoger i radio 1930-32 utgjorde upptakten till idrottens fasta plats i radion. Stadionchefen och idrottshistorikern Erik Bergvall deltog som vattenpolospelare 1908 (Sveriges första OS-start).

VATTENPOLO I OS 1900-2008

(fetmarkerat år = Sverige var med i OS-turneringen)

	Guld	Silver	Brons	
1900	Storbritannien	Belgien	Frankrike (två franska lag delade)	7 lag
1904	USA (NY AC)	USA (ChAA.)	USA (Missouri AC.)	3 lag
1908	Storbritannien	Belgien	SVERIGE	4 lag
1912	Storbritannien	SVERIGE	Belgien 4:a: Österrike *	6 lag
1920	Storbritannien	Belgien	SVERIGE 4:a: USA	12 lag
1924	Frankrike	Belgien	USA 4:a: Sverige	13 lag
1928	Tyskland	Ungern	Frankrike	14 lag
1932	Ungern	Tyskland	USA	5 lag
1936	Ungern	Tyskland	Belgien 7:a: Sverige	16 lag
1948	Italien	Ungern	Holland 5:a: Sverige	18 lag
1952	Ungern	Jugoslavien	Italien 9:a: Sverige	21 lag
1956	Ungern	Jugoslavien	Sovjet	10 lag
1960	Italien	Sovjet	Ungern	16 lag
1964	Ungern	Jugoslavien	Sovjet	13 lag
1968	Jugoslavien	Sovjet	Ungern	15 lag
1972	Sovjet	Ungern	USA	16 lag
1976	Ungern	Italien	Holland	12 lag
1980	Sovjet	Jugoslavien	Ungern 11:a: Sverige	12 lag
1984	Jugoslavien	USA	V-tyskland (Ungern ej med)	12 lag
1988	Jugoslavien	USA	Sovjet (Ungern 5:a)	12 lag
1992	Italien	Spanien	EUN (med 12 av 13 fr Ryssland)	12 lag
1996	Spanien	Kroatien	Italien	12 lag
2000	Ungern	Ryssland	Serbien/Montenegro	12 lag
2004	Ungern	Serbien/Montenegro	Ryssland	12 lag
2008	Ungern	USA	Serbien	12 lag

•Sverige förlorade semifinalen mot britterna men vann över Belgien i match om silvret. Österrike, som förlorade ”finalen” mot britterna blev fyra efter förluster mot Sverige och Belgien, allt enligt Bergvall-systemet som användes 1912-28. Enligt Bergvall gav rak utslagning rättvisa endast åt slutliga vinnaren. Med öppen lottning ville han ge starka lag som slagits ut tidigt en ny chans. En rättvis fördelning av medaljerna kunde därmed säkras med ett minimum av matcher. Lag besegrade av den slutliga vinnaren fick spela om andra plats och därefter fick lag besegrade av det andraplacerade laget fortsätta spela om tredje plats. Förlorande finalist blev således inte med automatik tvåa i turneringen.

Ungern har dominerat den olympiska vattenpolon och vunnit sammanlagt nio guld. Här har vi 1936-års guldlag.

Sveriges 42 vattenpolomatcher i OS

London 1908

1908-07-20 Belgien 4-8 semifinal

Stockholm 1912

1912-07-08 Frankrike 7-2
 1912-07-11 Storbritannien 3-6 semifinal
 1912-07-14 Österrike 8-1 kval till match om silver
 1912-07-16 Belgien 4-2 silvermatch

Antwerpen 1920

1920-08-22 Tjeckoslovakien 11-0
 1920-08-24 Brasilien 7-3
 1920-08-26 Belgien 3-5 semifinal
 1920-08-28 Holland 9-1 kval till match om brons
 1920-08-29 USA 5-0 bronsmatch

Paris 1924

1924-07-13 Italien 7-0
 1924-07-15 Spanien 9-0 kvartsfinal
 1924-07-16 Frankrike 2-4 semifinal
 1924-07-18 Belgien 3-4
 1924-07-19 Ungern 4-1
 1924-07-20 USA 2-3

Berlin 1936

1936-08-08 Österrike 1-2
 1936-08-09 Island 11-0
 1936-08-10 Schweiz 6-0
 1936-08-11 Frankrike 1-2
 1936-08-12 Tyskland 1-4
 1936-08-13 Storbritannien 4-2
 1936-08-14 Holland 3-4

London 1948

1948-07-29 Schweiz 6-1
 1948-07-30 Spanien 4-1
 1948-08-02 Belgien 1-1
 1948-08-03 USA 7-0
 1948-08-05 Holland 3-5
 1948-08-06 Egypten 3-2
 1948-08-07 Frankrike 1-1

Helsingfors 1952

1952-07-25 USA 5-1
 1952-07-27 Holland 1-7
 1952-07-28 Argentina 7-2
 1952-07-29 Jugoslavien 1-9

Moskva 1980

1980-07-20 Spanien 3-7
 1980-07-21 Italien 4-4
 1980-07-22 Sovjet 1-12
 1980-07-24 Grekland 5-9
 1980-07-25 Italien 3-8
 1980-07-26 Rumänien 3-8
 1980-07-28 Australien 4-9
 1980-07-29 Bulgarien 8-6

Summa 42 20 3 19 185-147

Sveriges 50 vattenpolospelare i OS

Uppgiften under respektive årtal avser klubbtilhörighet och antalet matcher.

Klubbnyckel med fullständigt klubbnamn finns på nästa sida

# = mv			Smeknamn	1908	1912	1920	1924	1936	1948	1952
Andersson	Robert	1886-1972	Robban	S-1	S-4	S-2				
Bergvall	Erik	1880-1950		S-1						
Hanson	Pontus	1884-1962		S-1	S-4	S-2				
Julin	Harald	1890-1967	Julle	S-1	S-4	S-3				
Kumfeldt #	Torsten	1886-1966		S-1	S-4	S-2				
Runström	Axel	1883-1943		S-1						
Wennerström	Gunnar	1879-1931		S-1						
Gumpel	Max	1890-1965			N-4	N-3				
Andersson	Wille	1891-1933			N-4	N-3	N-5			
Bergqvist	Erik	1891-1954	Berka		S-4	S-4				
Andersson	Erik	1896-1985	bror till Robert			S-4	S-6			
Nauman #	Theodor	1885-1947				S-4	S-6			
Backlund	Nils	1896-1964				N-1	N-6			
Persson	Gösta	1904-1991					S-6	N-4		
Norberg	Martin	1902-1991					S-6			
Andersson	Cletus	1893-1971					N-6			
Wictorin	Hilmer	1894-1964	Himpa				N-1			
Nauman #	Åke	1908-1995	son till Theodor					S-7		
Bertil	Berg	1910-1989						H-7		
Ljungqvist	Tore	1905-1980						N-6		
Holm	Erik	1912-1999	Lillen					H-5	H-7	H-4
Svensson	Georg	1908-1970	sm Sollersmark					H-6		
Andersson	Göte	1909-1975						S-5		
Lindzén	Tore	1914-2003						S-3		
Sandström	Runor	1909-1985	Pannan					N-3		
Pettersson	Sven	1911-1995	Sven-Pelle					N-3		
Öberg #	Rune	1922-2002							H-6	
Julin	Rolf	1918-1997	son till Harald						S-6	
Spångberg	Roland	1923-2011	Spångis						H-7	H-4
Jutner	Arne	1920-2009	fd Johansson						H-7	Sp-4
Johansson	Olle	1927-1994							E-2	
Eriksson	Folke	1925-2008							V-1	
Julin	Åke	1919-2008							S-7	S-4
Ohlsson	Olle	1921-1983							H-5	
Gadd	Knut	1916-1995							E-1	
Källqvist #	Rune	1929-1994								E-4
Hellbrand	Hans	1925							E-3	
Johansson	Stig	1924-2007								E-3
Larsson	Bo	1927-1977								V-2

11 spelare som var med i Moskva-OS 1980 - se nästa sida

Spelarna i Moskva-OS 1980

Flodqvist #	Anders	1959		Sp-8
Karlsson	Kenth	1957		V-8
Lundén	Hans	1957		HN-8
Danielson	Tommy	1949	Tomsen	S-8
Carlsson	Sören	1953		G-8
Stenberg	Christer	1956		HN-8
Johansson	Gunnar	1957		G-8
Carlström	Peter	1956		V-8
Skåål	Lars	1949		S-8
Andersson	Per-Arne	1958		V-8
Claesson #	Arne	1957	Torsken	HN-8

Klubbnyckel

med antal OS-leveranser

S	Stockholms KK	31
N	SK Neptun	13
H	SoIK Hellas	10
E	IF Elfsborg	5
V	Västerås SS	5
Sp	StockholmsPolisens IF	2
G	Göteborgs KK/Najaden	2
HN	PK Hellas/Neptun	3

Sveriges motståndare

	M	V	O	F	Mål
Argentina	1	1	0	0	7-2
Australien	1	0	0	1	4-9
Belgien	5	1	1	3	15-20
Brasilien	1	1	0	0	7-3
Bulgarien	1	1	0	0	8-6
Egypten	1	1	0	0	3-2
Frankrike	4	1	1	2	11-9
Grekland	1	0	0	1	5-9
Holland	4	1	0	3	16-17
Island	1	1	0	0	11-0
Italien	3	1	1	1	1-12
Jugoslavien	1	0	0	1	1-9
Rumänien	1	0	0	1	3-8
Schweiz	2	2	0	0	12-1
Sovjet	1	0	0	1	1-12
Spanien	3	2	0	1	16-8
Storbritannien	2	1	0	1	7-8
Tjeckoslovakien	1	1	0	0	11-0
Tyskland	1	0	0	1	1-4
Ungern	1	1	0	0	4-1
USA	4	3	0	1	19-4
Österrike	2	1	0	1	9-3
Summa:	42	20	3	19	185-147

BAD MED LITEN BOLL

av Eva af Geijerstam

Jag gick på jakt efter den enda sport varom jag ingenting någonsin förstått och lärde mig motvilligt gilla den. Vattenpolo. Att frivilligt ruta in just vattnet för att spela boll under domarövervakning, verkade till en början som en högst egendomlig självpåtagen frihetsinskränkning.

Maximimåtten för en polobana är 30 x 20 m, minimimåtten 20 x 8. Alla linjer måste vara synliga hela tiden. Följande färger rekommenderas: mållinjen och mittlinjen vita; tvåmeterslinjen röd; fyrameterslinjen gul. Målställningen skall vara vit och stadigt fastsatt. Spelet kontrolleras av fem till åtta funktionärer."

Och badmössorna! Numera med föga elegantportiga, nedhasade Musse Piggiga öron skyddsbubblor.

En vattenpoloboll skall vara rund och hårt uppbläst. Den måste vara fullständigt vattentät. Omkretsen skall vara 68-71 cm och vikten 400-450 gram."

Nästan ett halvt kilo, jag prövade, orkade ett par korta kast utan kallsupar och samtidigt vattentramp. En sådan tyngd. Om vattenpolo som sport (om man med sport menar regler, organisation, taktik, tävling, spänning, mått, kamp och glädje) visste jag alltså ingenting och förstod följdaktligen ännu mindre: utövades vattenpolo fortfarande verkligen på allvar, med liv och lust, annat än med några avlägsat spridda sprattel och stänkare i de numrerade mössorna framför den olympiska kameralinsens mest för att visa producentens samvetsgranna redovisningsbredd i TV-sändningarna?

Vattenpolo är en typisk vinjettsport, tänkte jag, en kvardröjande pliktmässig spillra som snart skulle sälla sig till dragkampen och poesin

som avlagda olympiska lekar, eller i vilket fall idag förde en lika tynande tystnad som hemlighetsfullt isolerad tillvaro.

Då visste jag ännu ingenting om den "flygande laxen", den "svenska skruven" eller "tvåmetersmannen" - och hade bara delvis rätt. Och jag underskattade helt enkelt den lilla kunskapens obönhörliga törst efter mera kunskap (som i vilket ämne som helst). Lägg därtill alla lagsporters och bollsporters attraktionsförmåga och spänning.

Minns Melbourne 1956

Mitt eget bästa minne från denna sport är de emblematiske och brutala bilderna från OS-turneringen i Melbourne 1956; spelaren som

var ungrare och hette Ervin Zador (*1), blodet som rann ner över hans ansikte från ett söndertrasat ögonbryn, blod som blandade sig med vattnet, och därför föreföll särdeles grymt. Ervin Zador, Ervin Zador, Ervin Zadar. I pressläggen stavas han

olika i olika upplagor och tidningar, liksom numret på badmössan skiljde sig åt. Kanske var det en helt annan ungrare på några bilder? Det tycktes oviktigt för en match som överskred de sportsliga ramarna för att erövra en annan och politiskt symbolisk dimension.

Det var en vecka in i december 1956 och Ungern mötte Sovjetunionen i vattenpolo bara några veckor efter Ungernrevolten. Den sovjetiska truppen med överledaren Adrianov hade redan vid ankomsten fått frågan om man inte tänkt dra sig ur spelen, med tanke på Sovjets överfall på Ungern och de pågående striderna i Budapest. Adrianov upprepade gång på gång vad som skulle bli ett mantra varje gång de illusoriskt ädla olympiska lekarna hotades av en mindre

En blodig Ervin Zador symboliserar den politiskt spända matchen Ungern-Sovjet 1956.

ädel verklighet; vad som skedde i Ungern hade ingenting med spelen i Melbourne att göra.

Några demonstrerade för det fria Ungern men släpptes aldrig i närheten av olympiska byn där Sovjet var granne med USA och Italien. Det ungerska simteamets ledare Taròdi utropade "Medaljer eller inget" och ungrare som invandrat till Australien tog emot redan på flygplatsen med den ungerska trikoloren med frihetshjälten Lajos Kossuths (*2) vapen. Samma fana, med artonhundredatalshjäلتens märke, fladdrade också förbi i den olympiska byn.

Ungrarna spelade furiöst. Domare var svensken Sam Zuckerman (*3), kallad Zuckis. Han hann sedemera mildra matchens brutala eftermäle, men bekräfta att det var ungrarna som tog i för revolt och fosterland, både före och efter den sovjetiska försvararen Prokopovs (*4) ihopskallning med Zador och det berömda blodvitet. Publiken var obrutet på ungrarnas sida.

Sovjets målvakt Mikael Ryzhak berättade långt senare, på besök i Sverige för att sprida goda träningsvanor, att hans lag fick det stränga rådet att ta det lugnt och inte låta sig provoceras. Det blev en förklaring som också passade en förlorare. Ungern vann med 4-0 och sedan hela turneringen.

Även om sporten kunde ha varit vilken som helst med Sovjetunionen och Ungern som motparter vid just den här tidpunkten, gav matchen mer än en antydning om med vilken hårdhet och oförsonlighet vattenpolo kunde spelas och vilken krävande sport den är.

Upptäckte vattenpolon i Italien

Jag har ännu inte sett en hel vattenpolomatch (varken i levande livet, på film eller TV) när jag första höstmånaden 1999 far till Italien i helt andra ärenden och gör en upptäckt. Där spelas EM i vattenpolo. För första gång fristående från kappsimning på separata banor, den ensammaste, tidsmässigt mest finfördelade och mest grenrika av sporter, från konstsimmet med sin långsamhet och från det behärskade och modiga simhoppet.

Speltiden är fyra perioder om sju minuter effektiv speltid. Två minuters paus mellan perioderna för sidbyte. Spelare i vattnet får bara lämna planen vid pausen, skada eller med domarens tillstånd. Vid skada kan avbrott ske upp till tre minuter. Spelare med kramp skall lämna bassängen så snart som möjligt och spelet fortsätter när han är ur vattnet. Om oavgjord match skall avgöras sker efter fem minuters paus förlängning med två perioder om tre minuter var med en minuts paus. Dubbling vid behov.

Bilderna flimrar förbi i TV-sändningen från Florens och Prato. Italiens damer mot Greklands, Kroatiens herrar mot Ungerns, många flaggor, hurrarop, skratt och häpnadsväckande mycket folk på läktarna. Det duger inte att slötitta. Jag uppåddar yttersta koncentration. Men ännu lyckas det mig inte att begripa jublen som kommer och går i vågor efter spelets utveckling. Mål, javisst, det kan jag se, men

för övrigt? Jag anar att något gåtfullt pågår, inte bara under ytan, utan framför allt utanför tv-rutans beskurna bild. Det går undan.

Gazzetta dello Sport bistår med italienska hjältar och rangrullor. Där finns faktiskt också Sverige. I Budapest 1926, i Monte Carlo 1947 och i Wien 1950 tog Sverige silver i EM. Bland medaljörer därefter Ungern, Ungern och Ungern igen, Italien, Spanien, Jugoslavien, Frankrike, Tyskland, Sovjetunionen/Ryssland, Holland – alla Europas länder utom Sverige verkade framgångsrika under 1900-talets sista 50 år och populärt praktisera vattenpolo. I OS också USA, Kuba och resten av världen. En sport med en sådan medaljhistoria måste ändå finnas.

Kanske var det än en gång att ha stått utanför krigens omgavresultaten åt Sverige den gången 1947 och 1950, kanske simborgarrörelsen, livräddningsskolorna, byggandet av simhallar, Arne och Åke Borg (*5) eller helt enkelt det regelmässiga spridandet av simkunnighet bland skolbarnen.

Fortsatt letande hemma i Sverige

Hemkommen till Sverige och våra rörliga bildarkiv finner jag inte en enda komplett vattenpolomatch: tre minuter final från OS i Barcelona 1992, ett par minuter här och där från några andra slumpmässigt förevisade olympiska matcher. Ett reportage med matchfragment i Sportspegeln när Sverige besegrat Danmark med 17-10 i en fyrationsturnering 1992 och med fråga till dåvarande landslagsmålvakten Per-Ola Andersson ”varför målvakt?”

Målvakten får stå på botten, hoppa upp från den, gå på botten, använda båda händerna och slå på bollen inom 4-meterslinjen. Mv får inte överskrida mittlinjen och får inte hålla i stolpen, ribban eller bassängkanten. Är djupet större än 1,5 m skall målet vara 3 m brett och 90 cm högt. Är djupet mindre skall ribbans underkant vara 2,4 m från bassängens botten.

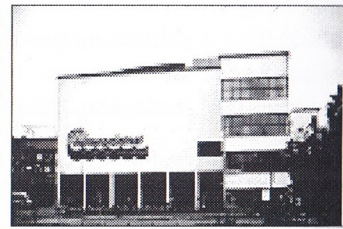
Vid det här laget har jag redan börjat finna de upprepade frågorna, som nyss varit mina egna, en aning oförsämda. ”Jag hade bra tramp” svarade Per-Ola och skrattade vänligt mot reportern, förmodligen van vid att inte ens komma fram till ”vi tar en match i taget”, än mindre ett tillfälle att få säga något om de danska spelarna han mött eller om själva spelet.

Vattenpolo spelas av två lag med maximalt tretton spelare varav sju samtidigt får befinna sig i vattnet. Bollen får bara kastas med en hand och får inte slås med knuten hand av annan spelare än målvakten som också får spela bollen med två händer.

Av 61 träffar i filmarkivets databas är de flesta gamla, från SF:s veckorevy och från den franska motsvarigheten Pathés journalfilmer.

De första stumma bilderna är daterade 1906. Mustascher och höga hattar. London-OS 1908, en jättepublik av Wembleymått. Spelarna ligger lågt i vattnet också när de rör sig, jämfört med de nutida tidigare nämnda bilderna från Italien och det går inte alls lika fort. Stockholm 1924, i den slottsliknande träkrokanen Strömbadet, längesen rivet, fullpackade läktare, SKK-Neptun 6-3.

Verkstäder och vinter i Eskilstuna, så speakern till bilderna av luftig funkis och en match i det nyinvigda badhuset: ”Smak och stram elegans i Sveriges största simhall, 33,3 meters-bassäng, 1200 kubikmeter

Eskilstunas badhus

Invigt 1933 - ombyggt 1985

vatten. Vi noterar det historiska datum då det svenska badundret trädde i funktion, 22 januari 1933”.

Med bilderna från Berlin-olympiadens och Tysklands vinstmatch 1936 mot Belgien inför

en mysande Hitler (men Ungern vann OS-guldet för andra gången) och väldiga jublande folkmassor tar också vattenpolons regelbundet återkommande närvaro i nyhetsarkiven slut.

Innan min avresa till Italien i september hade jag sökt Lars Fjärrstad i Simförbundets polokommitté utan att lyckas få kontakt och nu försöker jag igen. Han har dock inte tid att träffa mig då han förbereder Europacupspel i Eriksdalsbadet med SKK som värd och oturligt sammanfaller detta med en ny resa som jag skall göra – Italien på nytt.

Tillbaka till historien.

En engelsk entusiast, Philippe Parker, har hävdat att vattenpolo har fyrahundraåriga anor. Till en början skulle den ha spelats till häst på stränderna, vilket onekligen kan tyckas som en motsägelse. Som bevis anför han en murrig 1500-talsmålning där man knappt skymtar vattnet, men väl ett par hundar och en plymerad man i sadeln på en praktfull kuse. När tidvattnet stigit tillräckligt var matchen slut. Låt gå för Parkers tilltalande historiebeteckning, tänkte jag, den passar mig bra eftersom vattenpolons praktik verkar förbli en undflyende teori.

Sanningen är att man vet mycket lite om spelets ursprung, bara att den började som rugby i de engelska sjöarna och floderna under 1800-talets mitt. Man vet att ordet ”polo” är en import från Indien där ”pulu” betecknar alla slags bollar.

Och engelsmännen byggde imperium. En herr Trudgen for till Latinamerika och kom tillbaka för att i London på 1870-talet introducera indianernas simsätt. Ett bra namn hade han och simsättet kallades ”trudgeon”, traska på. Från Nordamerika hade en herr Catlin redan 1841 rapporterat om ursprungsbefolkningens effektiva ”crawl”, kravlande. Ingen död punkt i det indianska simtaget blev ingen död punkt i vattenrugby – och praktiskt taget inga regler. Dessa simmande gängslagsmål med och utan boll bestod längst i USA där

mästerskapsmatcher kunde spelas i Madison Square Garden eller Boston Mechanics Hall inför 14 000 åskådare.

Den ”flygande laxen” var särskilt populär: en spelare hoppar från lagkamratens rygg, flyger med bollen genom luften och gör mål.

Dock, oregerligheten i spelet, avsvimmade spelare som flutit upp efter råa brottningsmatcher under ytan gjorde att skottarna införde mer fotbollsliknande regler. Bollen kunde kastas i mål. Den fick inte längre erövras under vattenytan och endast bollinnehavaren fick tacklas. De nya reglerna spred sig snabbt och redan vid OS 1900 i Paris introducerades vattenpolo som den allra första lagsporten. Än en gång hade briter styrslat våldsamheterna och civiliserat en sport. Sedan dess har vattenpolons regler förfinats och moderniserats ett antal gånger. Allt sker nu i ett rasande tempo och fan skall vara domare utan förträfflig syn och expertis.

Smärre regelbrott är att föra bollen under vattenytan när man tacklas, att stöta bort en motståndare med handen, att hindra en motståndare för att skapa eget spelutrymme, att stöta en motståndare bakåt med huvudet, att stöta bort motståndaren med foten, att simma över motståndarens ben och att obstruera motståndaren.

Regelbrott för utvisning (uppvisning!) är att hålla fast eller hålla tillbaka en motståndare utan boll, att störa ett frikast, att sänka en motståndare och att avsiktligt stänka på eller slå en motståndare.

Jakten fortsätter i Italien

Äntligen är jag på väg. En vänlig man på det Italienska Simförbundet upplyser mig om att visserligen börjar inte seriespelet än på några veckor, men det skall spelas en vänskapsturnering i Savona. Jag har inte hunnit kontrollera tid och plats, men det finns väl knappast mer än ett kommunalt bad i Savona? Och ”eftermiddagen” borde

inte vara slut klockan 14.30 när Milanotåget ankommer?

Savona möter med söndagsstiltje, värerekord i november och familjeflanering längs strandpromenaden. Utomhusbadet förefaller fullständigt övergivet och inomhusbadet var igenbommat och låst.

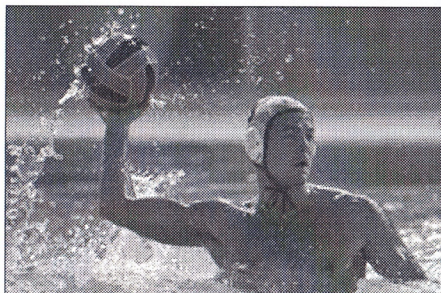
Trudgen, trudgeon, trudge on, jag traskar vidare och svettas i för varma kläder, man borde kasta sig i havet, jag kommer aldrig någonsin att få bevittna en vattenpolomatch. Jag gick varvet en sista gång då räddaren dyker upp. Laura Sicco, den glittrande PR-chefen för Associazione Sportiva Rari Nantes Savona. ”Vi har ett ungt lag” säger hon, ”fem juniormästare. Alla är professionella och tränar två gånger om dan, simning taktik, styrka”.

Här är det bara vattenpolo som gäller, inte fotboll. ”Det är för mycket fotboll” säger Laura och glittrar i förmodat samförstånd. Någon timme senare ser jag det franska mästarlaget Olympique Nice (vita badmössor) spela mot Kroatiens fjärdelag Mladost Zagabria (blå badmössor) med bara en läktare och en palmfrans mellan spelplanen och Medelhavet. Badlusten avtar inte medan matchen pågår, tvärtom, hur kan det bli annat med den vyn, i den ljumma skymningen, ljuset som strörflexer i vattnet och omgiven av en sakkunnig familjepublik.

Jag antecknar: är inte detta en egendomlig mestis? Publik på badbollslek?

Men spänningen och upptäckterna tar över: ”Extremt snabba frikast.

Badbrallorna får tydligen ha vilken färg som helst. Förstår inte hur de kan komma så högt upp, med hela överkroppen ur vattnet vid skott och passningar. Måste kräva en enorm styrka. Nummer 10 i Nice, Stefano Piccardo, en saftig

bit, en kraftfull center. Tvåmetersman? Den som bestämmer offensiven inne i straffområdet? Snygga kroppsfinter med dansant armbåge. I anfall som i handboll, linjespel. Hur fasen orkar de sprinta i konträngarna? Stenhårda markeringar.”

Om ett lag har bollen mer än 35 sekunder och inte skjuter eller passar, får motståndarna frikast.

I nästa match möter Savona ett lag från Pescara.

”Håller oftast balansen med vänsterarmen som stabilisator. Bollen i höger. Vanligast foul: ryck i balansarmen under vattnet. Ytterspelet och konträngsöppningarna som inte syntes i TV-rutan. Bank och dataföretag sponsrar. Badlusten fortsätter. Jag vill vara med. De har roligare än jag!”

Äntligen får jag tag i Fjärrstad

Hemma i Sverige igen får jag äntligen träffa Lars Fjärrstad (*6). Det är på håret han ska på Europacup-planering i Nice. Vattenpolon är hans liv, försörjningen är en tobaksaffär i Kista. Vi ses på Gunnarssons konditori på Götgatan. Vi talar länge om vattenpolons undanskymda tillvaro i Sverige jämfört med trycket som finns på kontinenten, om skillnaden i badkulturer och om SKK:s 62 svenska mästerskap. Kanske skulle det bli bättre villkor om polon organisatoriskt inte hörde till simförbunden, som det gör nu. Han beskriver ”den svenskaskruven” som uppfanns på femtiotalet och gick på export: ”man vrider ner tummen under bollen så här och så får man fram skruven”. Han talar om lyftet i det nya rymliga Eriksdalsbadet, om de taktiska förflyttningarna som på bråkdelen av en sekund tar vara på motståndarens tappade markering.

Till sist kan jag ändå inte

Sportpalatset i Stockholm som haft en tämligen varierande historia.

hålla mig utan ställer den här frågan:

”Varför vattenpolo?”.

- Jag och min tvillingbror Tomas växte upp vid Odenplan. Vi hade nära till Sportpalatset när vi var små.

Sportpalatset minns även jag: det monumentala trettiotalbygget vid S:t Eriksbrons fäste med femtimetersbassäng och gymnastiksal, från vars takvåning en åldrande Bruno Liljefors matade örnar. I början av sextitalet förvandlades det till varuhus för att sen övergå till diskotek och så småningom bli ABBAs och Polars studio.

Lars och Tomas Fjærstad simmade i Sportpalatset.

- Vi hade fördelen av att vara två vänsterhänta med tvillingtänkande. Vi spelade i kedjan båda två. Det finns en dubbel rörelseglädje i att bemästra vattnet när bollen inte längre glider en ur händerna. Den är så mycket större än på marken eller golvet. När man känner den tillfredsställelsen och friheten vid tio-elva-tolv års ålder, då fortsätter man.

Artikelns författare, Eva af Geijerstam, f. 1945, är frilansskribent och filmkritiker i DN. Hennes bok om det svenska fotbollsundret Gren-Nordahl-Liedholm, Grenoli, Ett

fotbollsäventyr, kom ut 1998.

Ovanstående artikel är med Evas godkännande hämtad ur den av Norstedts förlag utgivna skriften .doc, nr 6 1999 som hade underrubriken klara färdiga... gå.

Artikeln är delvis redigerad av Tommy Wahlsten som också står för fotnoter nedan:

*1) Ervin Zádor , f 1935-06-07 i Budapest. Klubb: Vasas Sport Club Hajógyár SK .

Var med i fyra OS-matcher 1956 men missade finalen p g a skadan mot Sovjet.

Sedemera bosatt i USA där han under en period var tränare för Mark Spitz.

*2) Lajos Kossuth (på ungerska Kossuth Lajos) levde 1802-94. han var advokat, politiker och under en tid premiärminister i Ungern och har blivit en symbol för den ungerska revolutionen 1848-49 mot österrikisk överhöghet. Efter att ryska trupper slagit ner upproret tvingades han 1849 att fly till Turkiet och sedan levde han i exil, från 1859 i Italien, fram till sin död.

*3) Sam (egentligen Salomon) Zuckerman föddes i Katarina församling i Stockholm för 100 år sedan. 1911-11-01. Han bodde på Sveavägen 117 A (Matteus församling) när han avled 1999-09-11. Han var en äkta Ekenskis och var ständig medlem i Sportjournalisternas klubb. ”Zuckis” var reslig vattenpolomålvakt i SKK och blev svensk mästare två gånger. Under en tid var han distributionschef och skrev om simsport i Idrottsbladet. Sam drev ägde även företaget Svenska metall & träramar och en tid hade han också en tobaksaffär.

*4) Valentin Prokopov , f. 1929-06-10. Var med i OS 1952 och 1956. Spelade för VS Moskva.

*5) Arne och Åke Borg var tvillingar, födda 1901. Arne gick bort 1987, Åke 1973

*6) Tvillingarna Lars och Tomas Fjærstad var lagledare respektive tränare för det svenska vattenpololag som senast deltog i OS – i Moskva 1980. De båda var födda 1943. Lars Fjærstad, Stockholm, avled 2008, Tomas avled 2005

I en annorlunda del av Peking

av Jan Hansson

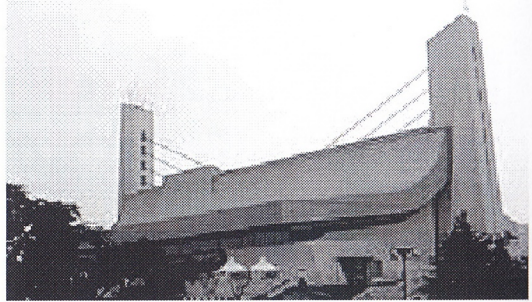
2008-08-19: I mitt letande efter sporter i i spelens utkanter tog jag mig med buss till vattenpolon i Yingdongs vattenpalats och kom fram just när Ungern utklassat Kanada med 12-3.

Det erinrade om "Blodbadet i Melbourne" 1956. Någon månad tidigare hade Sovjet kväst det ungerska upproret mot kommunistregimen i Budapest.

Mötet i OS-bassängen blev ett slags vendetta. Matchen var grym. Spelare i båda lagen förgrep sig. Vattnet färgades rött av blod. Tumult uppstod på läktaren.

Svenske domaren Sam Zuckermann tvingades av matchen en minut för tidigt, men fick bra betyg ändå. Ungern vann med 4-0.

52 år senare går det lugnare till i simbassängen. Mötet USA-Tyskland är en godbit. Mina ögon fastnar helst på jänken med nummer 9 på badmössan. Ryan Bailey är 33 år och har spelat 440 landskamper.

Ying Tung-hallen - officiellt engelskt namn: Yingdong Natatorium of National Olympic Sports byggdes 1990 till asiatiska mästerskapen, renoverad till OS 2008. Publikkapacitet 4852.

Vad tänker man på inför sitt 441:a uppdrag på djupt vatten? "I dag ska det fan i mig bli kul att hoppa i plurret."

För oss på OS-pressläktaren är vattenpolo kul att följa. TV-bilder visar närbilder och en undervattenskamera visar ibland vad som händer under ytan. De bilderna borde kanske barnförbjudas.

Pelle P och Bengt P har seglat i tre OS

Den uppmärksamme läsaren såg i senaste Bulletinen att jubilarer den 29 september, Lennart Eisner, missade två seglingar i OS 1968* och att han då ersattes i drakbåtsklassen av reserven Bengt Palmquist – guldmedaljör i klassen 1956. Där fanns också en uppgift om att även Gunnar "Dodde" Broberg missade en segling med båten Galax och då ersattes av den andre svenske reserven – Pelle Pettersson.

Pelle, som vunnit brons i Starbåt fyra år tidigare, gjorde också en segling i Flying Dutchman-klassen då Peter Kolni fick avstå den första p g a sjukdom.

De här uppgifterna finns inte med i uppställningen i Strömbergs bok "Sverige och OS" som kom ut 1987 i samband med SOK:s 75-årsjubileum. Så här skall de bådas seglarnas OS-meriter se ut:

Bengt Palmquist (4 april 1923 – 26 november 1995)

Förening: Göteborgs KSS

1956 Melbourne: 1:a Drakbåt, Slaghöken II med Folke Bohlin/rorsman och Leif Wikström;
1960 Rom (Neapel): 20:e Drakbåt, Galejan/ rorsman med Göran Craaford och Sten Elliot;
1968 Mexico C (*): 6:e Drakbåt, Galax/reserv rorsman med i två race av sju

Per (Pelle) Pettersson (född 31 juli 1932)

Förening: Kattgattflottiljen, Särö (Göteborg)
1964 Tokyo: 3:a Starbåt, Humbug V/rorsman med Holger Sundström
1968 Mexico C (*): 9:a Flying Dutchman/reserv med i 1:a race av sju med Jörgen Kolni i Rollo II
1968 Mexico C (*): 6:a Drakbåt, Galax/reserv med i andra race av sju med Palmquist och Hanson.
1972 München (Kiel): 2:a Starbåt, Humbug VIII/ rorsman med Stellan Westerdaahl

* seglingar i Acapulco Bay, ca 30 mil sydväst om Mexico City.

Tommy Wahlsten

DET HAR GÅTT 90 ÅR FÖR LARS HINDMAR:

OS-drömmar som grusades

Lars Hindmar. f. 1921, växte upp i Hindås där hans pappa hade konditori. För en liten idrottstokig klen 12-åring var inte kaffe och wienerbröd till frukost den rätta dieten men så blev det i pappans konditori.

En dag kom en ny konditor till oss och han såg till att Lars fick ändrade kostvanor - frukosten bestod i fortsättningen av havregryn, bananer och mjölk.

Hans namn var Petrin Höglund och han kom från Lappland – en 198 cm lång ”lapp” som också hade drömmar – drömmar om filmens värld. Han var inte någon bra konditor men Lars föräldrar tyckte synd om honom när han nu rest den långa vägen till Göteborg så han fick stanna.

För Lars betydde Petrin, som var 12 år äldre, mycket – han förstod att drömmar är viktiga för att nå målet, han läste Filmjournalen och Lars läste GP:s sportsidor.

Efter några år försvann Petrin från Hindås men han dök överraskande upp igen. När Lars fick följa med sin mor till Stadsteatern så dök han där upp i en roll med en bricka och några glas för att säga sin enda replik – Varsågod. Senare blev han ansedd skådespelare bl.a. i Laila (1937), Hemsöborna (1944) och Den gula bilen (1963).

Sommaren 1936 då Lars är 14 år

När OS i Berlin var över i augusti började Lars bevaka järnvägslinjen Göteborg-Borås-Alvesta – möjligheten att se en äkta olympisk guldmedaljör skulle kanske bli verklighet vid det korta tågstoppet i Hindås – och mycket riktigt, en dag stod han där med fönstret i kupén neddraget, i blå slipover med gula kantränder och blågul slips, håret slätt tillbakakammat, den urstarke konståkaren och guldmedaljören Axel Cadier från Borås men född i Varberg.

De första träningspassen för Lars var inte upplagda av någon tränare. De bestod i att under skoltid varje lunchrast springa 3 km från skolan till konditoriet och tillbaka för att hämta kaffe och smörgås till läraren. Konststycket att springa uppför backen med en korg innehållande kaffekanna i porslin med en pappersservett i ”pipen” utan att spilla en droppe renderade honom ett bra betyg i ämnet ”gymnastik med lek och idrott”.

1939 och mötet med Krigarn

Efter kontakt med tidningen Frisksport och hälsoprofeten Are Waerlands idéer redan som 13-åring blev Lars vegetarian och drömmar om olympiska segrar eller åtminstone ett distriktsmästerskap var väckt. 1939 är Lars med i Lundbyloppet 25 km på Hisingen och träningen pågick på Slottsskogsvallen där milen avverkades flera gånger i veckan.

Anders William Kreigsman som varit med i tiokampen i OS 1912 hade anställts av gångförbundet för att hitta förmågor. En dag kom ”Krigarn”, som han kallades, till Slottsskogsvallen och där samtalande han på innerplan med Göteborgstränaren Martin Jansson som inte hade några tips på gångförmågor till Krigarn.

- Men han som springer där varv efter varv?

- Nä, han blir aldrig något, blev Martins svar.

När Lars sprungit färdigt kom Krigarn fram och bad honom gå några varv och eftersom Lars även provat på den varianten så blev Krigaren intresserad och han stannade kvar några dagar med intensivträning som följd. Lars, om du gör som jag vill så kommer du inom tre år att vara bland de tre främsta vid SM – en utmaning som Lars accepterade. Efter två år var Lars tvåa på SM!

Den 14 september 1945 sätter Lars också sitt

första världsrekord på Slottskogsvallen 1500 m på tiden 5.46,2. Samma höst lämnar Lars Göteborgs Frisksportklubb och flyttar till Malmö för att tävla för MAI. OS-finalisten på 100 m i Berlin 1936, Lennart Strandberg, har ett finger med i spelet och Lars får jobb i en sportbutik. Gunder Hägg kommer samtidigt från Gävle och blir anställd som slipsförsäljare.

Till London 1946 men inte 1948

I juli 1946 åkte Lars med Svenska Lloyds "Saga" till London för att vara med på de första engelska mästerskapen efter kriget. Efter en dramatisk överfärd i hårt väder kom Lars ensam, dålig på engelska och lite vilsen till världsstaden. Idrottsbladets man i London – Eric Rydbeck – skulle möta vid järnvägsstationen. Genom att ta på sig sin medhavda svenska landslagströja blev Lars snabbt upphittad av Eric och efter en natt på ett dåligt hotellrum inkvarterades Lars hemma hos medeldistanslöparen Douglas Wilson och hans familj.

Gångtävlingen över 2 engelska miles (3218 m) vanns av Lars på ett fullsatt White City Stadium och senare på kvällen var han hembjuden till Harold Abrahams, ledare i Engelska Idrottsförbundet och OS-guldmedaljör 1924 på 100 m (10,6). Hemma hos honom fick Lars till sin överraskning se gångtävlingen som han vunnit i television. Dagen därpå vann Lars också distansen 7 miles och han tilldelades också Fowler Dixons stilmedalj.

Twisten med Lindé

Siktet var nu inställt på OS i London 1948 och Lars tävlar åter i de engelska mästerskapen där han vinner 7-miles-tävlingen men därefter på uttagningstävlingar i Kumla blev Lars diskad och Torsten Tegnér skrev i IB bland annat så här:

Vårt, när allt kommer omkring bästa London-kort Hindmar diskades av en helt okänd överdomare vid namn Oscar Johansson, som aldrig bedrivit gångsport, veterligen heller inte någon annan skarp, intensiv

observanskrävande idrott. Resultatet av uttagningen – alltså beslutet att anmäla två 'chansare' och en internationellt föga erfaren, med förbigående av den f n i England bäst meriterade, finner jag direkt misslyckat.

Kontakten med gångförbundets starke man vid den här tiden, advokaten Eric Lindé (1907-83), var inte den bästa och trappades under åren upp till en nästan ofattbar nivå. Idrottsbladet och Torsten Tegnér tog under alla år Hindmars parti och "kriget" fördes på alla plan.

Om detta kan man läsa i Lars Hindmars bok Olympiska profiler och stofiler som kom ut 2004, alltifrån rävspelet inför OS i London 1948 där Lars inte blev uttagen, fram till 1960 då scenariot upprepade sig inför OS i Rom 1960 och efterspelet fram till 1962 när Lars slutade sin aktiva karriär som gångare. Här dock Hindmars egen berättelse om OS-starterna 1952 och 1956.:

Efter allt strul med uttagningarna var jag så klar att resa till Helsingfors med Eric Lindé som ledare. Vad var att förvänta sig efter alla turer? Jag funderade så här: Ett OS är en stor sportlig sak. Idrottsmän och ledare från hela världen samlas till dessa tävlingar. Inte kan väl en liten despotisk idrottspåve i landet Sverige påverka skeendet i den stora olympiska rörelsen?

Finland har kallat till ädel tävlan och Eden har svurits om rättvisa och fair play. I försökstävlingen (på 10.000m) blev jag trea i mitt heat och slog den i finalen blivande silvermedaljören. Så var jag då i olympisk final. Jag gick ut ganska försiktigt den första halvmilen och höll mig kring plats 6 – 7.

Det var engelsmannen Coleman som tog täten tillsammans med John "Mix" Mikaelsson och sovjeten Bruno Junk. Efter tre km hade jag gått upp till femte plats medan "Mix" tog ledningen. Efter sex km låg jag fyra och hade god kontakt med Junk och schweizaren Schwab då jag blev diskvalificerad. Schwab fick sedan springa ikapp Junk på de sista hundra

OLYMPISKA profiler och stofiler Lars Hindmar

metrarna under det att hela stadionpubliken storskrattade. Men jag kunde hålla mig för skratt.

20 km i OS 1956 i Melbourne

Mentrots allt. Plötsligt satt jag i ett flygplan för vidarebefordran via Alaska och Honolulu till Melbourne. Tävlningen över 20 km i november startade inne på olympiastadion och efter några varv bar det ut i Richmond Park för ett varvlopp för att avslutas inne i stadion. Schweiz, som på grund av Ungernkrisen bojkottade spelen 1956, hade dock med en man där, gångdomaren Libotte. Jag visste

att han var Lindés man och att de samarbetat internationellt.

Då jag var på väg mot olympiastadion, 17 km från start och endast ett par kilometer från mål, kom paret Lindé-Libotte på en motorecykel med sidvagn.

Lindé hoppade av en bit framför mig, kommer emot mig och stannar mig och tar av min nummerlapp och meddelar att jag är diskad.

Äventyret är slut men jag blev ändå inte helt överraskad. Efter allt som föregått min resa hit hade det varit svårt att tro att Lindé skulle erkänna att han haft fel i sin kamp mot Torsten Tegnér och mig.

Efter den så abrupt avbrutna tävlingen gällde det att mentalt hantera situationen, så länge tröttheten och besvikelsen är aktuell de närmaste timmarna efter tävlingen är det mer lätthanterligt.

Vad var det farbror de Coubertin sa"? - "Det viktigaste är inte att vinna utan att delta"

Hans olympiska samlingar finns på Kvibergs Idrottsmuseum i

Göteborg

Lars har under åren haft ett stort intresse av olympisk filатели och samlandet av olympisk dokumentation och olympiana att gälla från starten av de moderna spelen i Aten 1896 fram till och med Rom 1960.

Program, biljetter, aktiebrev, matsedlar, affischer, telegram, märken, medaljer, utmärkelser och ett omfattande bildarkiv och bibliotek finns därför utställt och förvarat på Idrottsmuseet på Kviberg i Göteborg sedan hösten 2003.

LASSE BJÖRN FYLLER 80 ÅR:

Backkämpe i Tre Olympiska Spel

av Tommy Wahlsten

Djurgårdaren Lasse fyller 80 år den 16 december och han var med i tre raka Olympiska Spel; 1952 i Oslo, 1956 i Cortina och 1960 i Squaw Valley.

Placeringarna för Tre Kronor i dessa spel blev 3:a, 4:a resp. 5:a. 1960 hade han oturen att skadas i kvalmatchen mot Kanada och fick sedan avstå hela slutspelet varför hans OS-spel tillsammans med annars mångåriga backkollegan Rolle Stoltz inskränkte sig till endast denna match.

På meritlistan också två VM-guld (1953 och 57) och två VM-brons (1954 och 58) samt 9 SM-guld under perioden 1950-63.

Härintill förteckning över Lasses OS-matcher

Bilden är hämtad från kulturförklarade Rekordmagasinets omslag.

Lasse Björns samtliga OS-matcher

Datum	Motståndare	Resultat	Mål	Backpartner
1952-02-15	Finland	9-2	-	Lasse var oombytt reserv (16:e man)
1952-02-16	Polen	17-1	-	Sven Thunman, Södertälje SK
1952-02-17	Norge	4-2	-	Åke Andersson (se nederst **)
1952-02-18	Tyskland	7-3	-	Lasse var 16:e man
1952-02-21	USA	4-2	-	Lasse var 16:e man
1952-02-22	Kanada	2-3	-	Göte Almqvist, Skellefteå AIK
1952-02-23	Schweiz	5-2	*	Göte Almqvist
1952-02-24	Tjeckoslov.	0-4	-	Göte Almqvist
1952-02-25	Tjeckoslov.	5-3	-	Göte Almqvist
1956-01-27	Sovjet	1-5	-	Bertz Zetterberg, Djurgårdens IF
1956-01-28	Schweiz	6-5	1	Bertz Zetterberg
1956-01-30	Sovjet	1-4	-	Bertz Zetterberg
1956-01-31	Tjeckoslov.	5-0	-	Bertz Zetterberg
1956-02-02	USA	1-6	-	Bertz Zetterberg
1956-02-03	Kanada	2-6	-	Bertz Zetterberg
1956-02-04	Tyskland	1-1	1	Bertz Zetterberg
1960-02-19	Kanada	2-5	-	Roland Stoltz, Djurgårdens IF

Lasse skadade revbenen i matchen och kunde sedan inte spela mer i detta OS

* en källa (i minoritet) uppger att Lasse Björn gjorde ett mål (i st f Sven Tumba)

Statistik:
Tommy Wahlsten

Barnbarnet Douglas Murrays OS-matcher

2010-02-17	Tyskland	2-0	-	Johnny Oduya, Atlanta Trashers
2010-02-19	Vitryssland	4-2	-	Johnny Oduya
2010-02-21	Finland	3-0	-	Johnny Oduya
2010-02-24	Slovakien	3-4	-	Johnny Oduya

Fakta om Douglas Thomas Lars Murray, född den 12 mars 1980 i Bromma:

Vikt 108 kg, Längd 1.90 enligt uppgift på sportsreference.

- Mina anfäder på pappas sida kommer från Skottland men har varit längre i Sverige än USA har varit en nation, har Douglas sagt i en intervju efter sin landslagsdebut i VM 2008.

Lasse Björn (noterad för 86 kg-188 cm) är morfar till Douglas som spelade ungdomsishockey i Djurgården innan han som 18-åring kom till USA som student 1998. Efter spel i Cornells universitetslag Cornell Big Red 1999-2003 spelade han för Cleveland Barons i AHL 2003-2006 innan han debuterade i NHL för San José Sharks säsongen 2005-06. Fram till nu har han spelat 414 matcher totalt varav 342 i NHL. I utvisningsbåset har han tillbringat 368 minuter, d v s drygt sex timmar- dock mindre än en minut per match.

** **Vilka var backar mot Norge?** Här nedan olika källor (publiceringsår) med olika uppgifter. IB anger klart backparen och noterar också att Lasse Björn (och även Sven Thunman) blev utvisad under matchens slutminuter, varför den källan väger tyngst – särskilt som de övriga inte är eniga. Åke Lassas bröt armen efter två minuter.

Idrottsbladet, dagen efter match, 17 februari 1952: Åke A, Lasse B, Sven T, Göte A; **Off. OS-rapport 1952,** (i bokstavsordning): Göte A, Åke A, Lasse B, Rune J, Sven T; **Vinter Olympia 1952:** Åke A, Göte A, Sven T, Åke Lassas **OS-Boken (-54)/Idrottsboken (Brunnhages): 1953** Åke A, Göte A, Sven T

Stig Nilsson SOF Ish-special 1992 : Åke A, Rune J, Sven T, Göte A;

Svensk Ishockey 75 år 1997: Åke A, Rune J, Sven T, Lasse B

SOF-Bulletinen 1/2011, sid 20: Bctr. 1952; Lasse Björn skall ändras till 6-0; Rune Johansson till 8-0

75-år efter den historiska förlusten mot Japan 1936

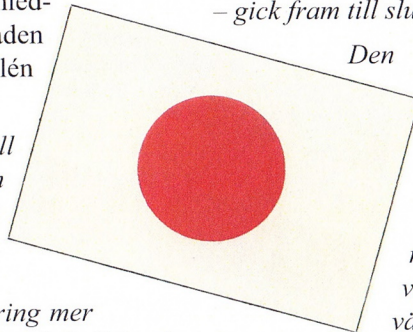
av Tommy Wahlsten

Den 4 augusti var det 75 år sedan katastrofen i Berlin inträffade. Sverige med 22 spelare i truppen åkte till Berlin för att gå långt i den olympiska fotbollsturneringen.

16 nationer ställde upp och de indelades av FIFA i två styrkegrupper, en svag och en stark. Sverige lottades mot ”svaga” Japan som inte alls skulle vara något problem att slå.

Mr Jones, alias den tidigare landslagscentern David Jonason (1) skriver inledningsvis så här i boken Olympiaden 1936 utgiven samma år av Åhlén & Åkerlunds förlag:

Berlinturneringen i fotboll betraktades med skepticism från alla håll. Man ansåg uppgiften att under IOK:s amatörreglemente få ihop till en något så när värdig turnering mer eller mindre hopplös. Verkliga fotbollsländer som Italien, Österrike, Ungern, England skulle antingen tvingas utebli eller komma med amatörelvor av fullständigt okända spelare. Och

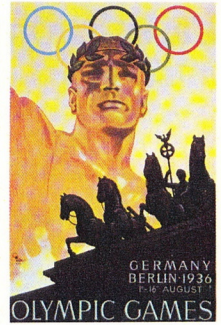

i så fall var turneringen en upplagd munsbit för Tyskland, Sverige, Polen och de andra så kallade amatörländerna utan legaliserad professionalism, i synnerhet en munsbit för värdnationen Tyskland.

Och vad blev turneringen? En enda stor triumf för de renaste amatörlagen med de mest okända av spelare. Just Italiens och Österrikes lag – länderna med den erkända professionalismen – gick fram till slutstriden.

Den olympiska turneringens behållning blev med andra ord den, att amatörfotbollen ingalunda spelat ut sin roll i världen. Medan ”proffsländerna” nere i Berlin spelade en visserligen snabb och vältränad fotboll men tråkig, fantasilös och stereotyp, kom dessa amatörer farande med friska fläckar, en uppenbar entusiasm, oemotståndlig segervilja, en mindre vanlig djärvhet och framför allt med omväxling, fantasi och idéer. Och över hela linjen satt de inne med en förstklassig bollkontroll.

Utmärkande för alla dessa på entusiasm och fantasi spelande, hopprafsade amatörelvor var dess påfallande obenägenhet att spela defensivt. Markeringen var nog ”engelsk” med centerhalvbacken som tredje back och backarna på yttrarna, men det föreföll aldrig något av lagen in att dra ned alla linjerna till försvar för att hålla en uddamålsledning. Man trodde mer på satsen att ”anfall är bästa försvar”. Italiens fotbollsgeneral, Vittorio Pozzo, sade mig också uttryckligen före turneringen att något annat

Mr Jones

David Jonason

Som fotbollsspelare vann han fem DM med IFK Västerås och 1918 spelade han SM-semifinal för Mariebergs IK. 1919 blev han uttagen till landslaget som center och var med i matchen mot Finland i Helsingfors 28 september, en match som slutade 3-3.

system ha vi inte än att spela offensivt till sista blodsdroppen. Han menade nog inte bara att offensiven var Italiens enda chans – han menade nog också att det försiktiga, defensiva spelet inte hör till en olympisk cupturnering.

Hur gick det då för Sverige – Mr Jones fortsätter berätta så här:

Men människan spår... Vi fingo stryk av Japan! Som vid repetitioner i Berlin före spelen fick stryk två gånger av reservspäckade Berlinklubbar, som sedan viftades bort ur turneringen av Italiens amatörlag med 8-0 ! och som sedan efter spelen reste omkring i Syd-Tyskland och Schweiz och klåddes med ibland tvåsiffriga tal. Tisdagen den 4 augusti fick svenska fotbollsfolket sin värsta kalldusch sedanja, någon värre har aldrig förekommit.

Apropå nyligen avslutade Dam-VM i Tyskland där hemmanationen blev utslaget av just Japan så skriver Mr. Jones fortsättningsvis:

Men ett folk till fick en kalldusch, tyskarna själva i 2:a omgången (kvartsfinal). Det var

Den tyske målvakten fick bokstavligen bita i gräset i matchen mot Norge: Sensationella 0-2!

fredagen den 7.

Norges välspelande elva delvis utklassade den segertippade tyska på Poststadion inför Hitler och 40.000. Tyskarna hade varit så säkra att gå vidare att det lät två av sina bästa vila till kommande triumfer. En så

väldig folkfest blev dock denna olympiad att Tysklands fotbollsdebacle inte invercade på publikrusningen i fortsättningen.

Japan - Sverige 3-2 (0-2) –

Ett sammandrag av Mr. Jones referat:

Den sorgliga tilldragelsen försiggick på Herthaplatz i nordligaste Berlin inför 3.000 åskådare av vilka väl bra nära hälften var svenskar och den andra hälften japanbegeistade berlinare. En orkan-liktande vind svepte över banan, till japanernas hjälp i första och vår i andra halvleken.

Spelet började så bra för oss, nästan i uppvisningsstil Persson gjorde en helomvändning i klunga och sköt 1-0 i 24:e och i 33:e fängade samme man upp en av Hallmans få passningar, snurrade runt och sköt ett nytt skott som gick in, 2-0.

Fyraminuter efter pausen fumlade Emanuelsson så att vänsteryttern Kamo (2) kunde smita ifrån och skjuta ett otagbart närskott. Vi ledde bara med 2-1 och i 17:e minuten hände det igen. Japanska kedjan gick upp elegant växelspelande och nu var det vänsterinnern Kamo (3) som avslutade, 2-2.

Sverige låg obönhörligen över då ett japanskt anfall i 40:e minuten redan stoppats av Andersson. Denne gjorde en kovändning mot eget mål och tappade lädret till nyssnämnde Kamo som passade till frie högeryttern Matsunaga som dök rätt på Bergqvist och sköt utan chans. Den vilda svenska pressen de återstående fyra minuterna hjälpte oss inte.

Sveriges spelade utan geist och sammanhang, man skulle kunna säga utan mening. Vad tjänade all den delvis granna överlägsenheten på planen till, då den inte utnyttjades? Var fanns mannen som ordnade leden? En-2-0 ledning i fotboll skall sannerligen inte behöva sumpas om allt står rätt till.

Sju minuter av Jerrings klassiska radioreferat

Från OS-matchen mot Japan 1936
Nedtecknat av Tommy Wahlsten

Emanuelsson i ribban och bollen var i mål menar svenskarna som ger signal men domaren reagerar inte och så kommer en boll som tar på ribban och går ut. Ja ja, bollen tog i ribbans insida men domaren dömde inte mål och ställningen är 2-2 och det är japansk inspark. Nå fortsätt svenskar, det ska gå det ska absolut gå.

Japanerna är trötta nu, de har ingen kraft kvar men de har sin järnvilja och med den är mycket att vinna. De försöker till och med anfalla och de anfaller. Det är centern (1), han som gjorde första målet, som rusar fram och han kommer ensam med Bergqvist och skjuter i mål... (applåder och rop hörs från läktaren)det är ju fantastiskt....

Japan vann, nej har inte vunnit än, får inte ha vunnit än, det är fem minuter kvar men Japan leder med tre mål mot två. Japan gjorde det sitt enda anfall på en hel kvart och fick mål på det anfallat.

Nu är japanerna desperata .De slår ifrån sig allt var tygen håller, nu gäller det bara att hålla försprånget. Carlund - en japan, Grahn och en japan, Grahn och två japaner. Japanerna faller omkull så trötta är de. Men de ger sig inte på några villkor. Passning mot japanska målet, långpassning, Jonasson fram - Sano ut, Sano tar bollen och sparkar den bort - ut på läktaren bara men där hoppar Källström högt upp stoppar bollen håller den i spel. Ack, Persson försökte dämpa bollen men kunde det inte.

Och nu är det Carlund och två japaner och Josefsson och Emanuelsson och Otto Andersson - även Andersson är uppe på den japanska sidan nu. Hela det svenska laget

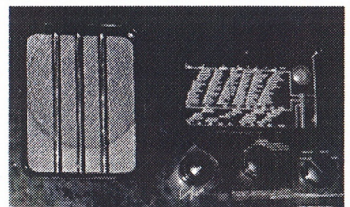
ligger på anfall. Men skall vi behöva förlora den här matchen - är det verkligen möjligt. Vi har haft 75 procent av spelet men Japan leder med 3-2. Inkast för Japan, Josefsson, Josefsson och en japan, Persson, Persson. Johansson ställer sig i ordning för passningen han väntar på och så skjuter Torsten Johansson för långt till höger. Svenskarna är förtvvlade, men de arbetar oerhört det måste man säga vi ger inte upp fast det bara är tre minuter kvar och fast Japan leder med 3-2. Det är ett liv på läktaren som inte kan beskrivas. Vi svenskar är utom oss av oro och nervositet, japanerna av glädje naturligtvis och japanerna har sympatierna hos den neutrala delen av publiken

Japan anfaller igen från höger denna gången. En lyra upp mot svenska målet där står Otto Andersson men där kommer en japan fri igen, där står han fri, men Andersson lyckas vända sig i tid slå bollen bort till två andra japaner så spelet fortsigår fortfarande på svenska sidan av planen.

Japanerna passar mellan varann medan en ligger på banan fullständigt uppgiven. Nu reser han sig i alla fall upp igen. Och kommer bollen åt hans håll deltagar han säkerligen i spelet. Spelet blåses av och japanen sitter där på det gröna gräset han är kanske skadad - jo han är skadad.

Han bärs bort av den svenske målvaken - bärs bort från banan. Ensam bär Bergqvist bort honom

från banan. Läger honom

bakom sitt mål och där ligger han när domaren sätter spelet igång igen. Två minuter kvar och 3-2 till Japan. Passning till Jonasson, långpassning var det Jonasson fram en stickare ända till Lillis när inte Lillis Persson. Här ligger alla japaner på försvar utom ett par som ligger i mitten av plan och väntar på chansen. Källström fram långpassning mot mål en japan sparkar bort bollen.

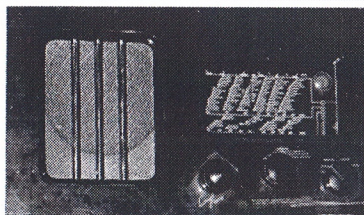
En japan till sparkar bollen längre bort och så japaner igen japaner japaner och japanska centern som väntar på sin chans han får den nu och han springer fram och får bollen tillbaka från en medspelare Offside står han men går fram och skjuter - det skottet klarade Bergqvist men ack är det något vunnit med detta .

Det är en och en halv minuter kvar, svensk inspark och bollen är högt uppe på läktaren där ingen gör sig någon brådska med att kasta den tillbaka. Själv måste Bergqvist hämta bollen ända borta vid hörnflaggan där den låg. Så kvick avspark (inspark) då. Där har Bergqvist bollen, den spelar fram av Källström, nu nickar Jonasson och så går bollen till Hallman och så händer ingenting, men Hallman gå fram nu! Han väntade, men nu går han fram och nu passar han och så en japan, en japan, en japan... dessa japanska försvarare, de är små men sannerligen - de är hårda.

Är det inkast för Sverige nu från vänster, bollen till Grahn, en lyra och bollen på läktaren igen, japanerna sparkar bara..och bollen sparkas ut utanför det höga planket omkring idrottsplatsen (skratt från en kvinna intill Jerring) men kommer strax tillbaka igen och samtidigt kommer en ny boll in från andra sidan av idrottsplatsen. Nu är det två bollar på plan - vilken skall användas?

En halv minut kvar – jag är rädd att vi måste ge upp allt hopp. Japan leder med 3-2. Nu är det en liten dispyt mellan en svensk och domaren, han ska ha den gamla bollen svensken tog den nya. Den gamla bollen är i spel igen, den gamla bollen som tre gånger gått in i det svenska målet. Så en boll bakåt, där står Otto Andersson ensam mitt på linjen

nu slår han mot mål det är sista chansen för Sverige men han skjuter långt långt långt åt höger, tio meter för långt åt höger.

Alla spelarna utom Bergqvist är på japanska sidan av planen. De ä – ja man tror inte sina ögon. De ä - obeskrivligt, det kan inte talas om en gång, det var den underligaste match jag har sett i mitt liv. Nu sparkar japanske målvakten ut bollen, Otto Andersson nickar över sidlinjen. En japan springer för att hinna upp bollen men hinner den inte. Det blir bara svenskt inkast och nu kan domaren blåsa slutsignalen när som helst. Inkastet är gjort - kommer Persson fri – nej, hinner Jonasson – nej, han faller omkull, han reser sig och får bollen med sig med hjälp av Persson och en japan, inte längre än till Torsten Johansson kom bollen i alla fall.

Japaner, japaner, försvarande japaner, från sig vilt slående japaner och lika vilt angripande svenskar. Japaner som hoppar, japaner som kastar sig, japaner som fläker sig, japaner som gör allt för att bärga segern åt Nippon och svenskar,... (jubel hörs) ... svenskar som kämpat redligen men som nu är slagna. Med 3-2 vann Japan över Sverige i den olympiska fotbollsturneringens första rond.

Sven Jerring, född Sven Alfred Teodor Jonsson i Malung 8 december 1895 och avliden i Stockholm 27 april 1979.

Radioman som i ca 50 år verkade som programledare, hallåman och sportjournalist i AB Radiotjänst och Sveriges Radio.

(Forts från sid 25)

Japan gjorde en lika ambitiös, som Sverige en nonchalant, match. Ingen japan släppte för en enda sekundkänningen med spelet: den som en gång överspelats kom igen som en terrier, alltid utan i onödan gå i närkamp. Sällan har vi sett en justare match spelas.

Japanernas stil hade heller inte mycket med fight att göra utan vilade mest på kvicka och kringgående rörelser.

Svenske tvåmålsskytten "Lillis" Persson i kamp med en av alla dessa "hoppande japaner"...

De vann nu sin största seger hittills och säkert för många år framåt – synd att just vi skulle bli offret. Jag hade tippat svensk seger, 5-1, sedan jag sett japanerna träna och matcha och "normalt" borde vi vunnit ännu mera. Sveriges lag: Sven Bergqvist (AIK)-Otto Andersson (ÖIS), Erik Källström (Elfsborg)-Victor Carlund (ÖIS), Arvid Emanuelsson (Elfsborg), Torsten Johansson (IFK Norrköping)- Gustaf Josefsson (AIK), Erik Persson (AIK), Sven Jonasson (Elfsborg), Karl-Erik Grahn (Elfsborg), Åke Hallman (Elfsborg).

Norges sensation

Norge: "Tippen" Johansen-Eriksen, Holmsen – Ulleberg, Juve, Holmberg- Frantzen, Kvammen, Martinsen, Isaksen, Brustad.

Norrmännen förtjänade segern. De delvis utklassade tyskarna i kall, lugn, skotsk stil. Ledningsmålet föll i sjunde minuten genom Isaksen. Tyskarna kom inte i gång förrän långt in i halvleken men sköt vanvettigt illa. De hade för bråttom i allt vad de gjorde. I andra fortsatte de pressa och hade flera upplagda tillfällen men missade alltjämt skotten.

Norrmännen vore exaktare och farligare i sina anfall. Sju minuter före full tid fastställde Isaksen 2-0 sedan han från Martinsen fått en delikat passning som han bara behövde springa i mål. Tyskarna rusade förtvivlat i stället för att samla sig. Katastrofen var oundviklig. "Aus der Traum" skrev tidningarna efteråt.

Italien tog guld, 2-1 mot Österrike efter förlängning.

Italien tog guld

Italien vann mot USA med 1-0, Japan 8-0, Norge i semifinal 2-1 efter förlängning och det

Nu är vi 377 medlemmar!

Nya medlemmar sedan sist (avstämt 2011-09-11)

- rapport från medlemsansvarige Bengt Ekstedt:

Mats Åkerlind	818 33 Valbo
Anders Färnestrand	752 24 Uppsala
Agneta Hannerz-Hyllén*	167 58 Bromma
Per Christiansson*	271 57 Ystad
Eva af Geijerstam	114 58 Stockholm
Sven Hansson*	F-14140 Vieux Pont en Auge
Marianne Grane*	703 48 Örebro
Tuulikki Jahre*	456 60 Hunnebostrand
Sven Andersson*	691 44 Karlskoga samt

Västernorrlands Idrottshistoriska Sällskap med verksamhet i länets sju kommuner: Sundsvall, Sollefteå, Örnköldsvik, Kramfors, Härnösand, Timrå och Ånge. Ordförande är Jan Nordin i Övik och sekreterare Ola Olsson, Nipstadsgatan 6, 881 34 Sollefteå.

Sammanlagt är vi nu 377 medlemmar i SOF vilket är en rekordnotering under de 25 år som föreningen funnits.

* = olympiska deltagare (Mariane Grane under namnet Lundquist)

*Agneta
Hannerz, 16
(All Sports
julnummer
år 1952)*

scenariot upprepade sig i finalen mot Österrike. Italiens fotbollstudenter med en medelålder på 21 år stod som välförtjänta guldmedaljörer.

De hade rafsats ihop från skilda universitet i Nord-Italien, hade aldrig spelat tillsammans och först lärt känna varandra under två veckors träningsläger före spelen. Några av spelarna hade varit reserver åt hemmaklubbar i division II men inte haft tid att gå in för helt seriespel.

Bland italienarna liksom hos österrikarna fanns spelare som tidigare aldrig uppträtt inför större publik än 500. Språnget till 2x100.000 i semi och final var inte dåligt.

Även Norge spelade en andra match med 100.000 åskådare – bronsmatchen mot Polen som vanns med 3-2, alla målen av Brustad.

Fotonoter:

(1) David A. Jonason föddes den 16 augusti 1894 i Västervik eller Västerås (uppgifterna går isär) och avled 6 februari 1975 i Stockholm. Under signaturen Mr. Jones skapade han sportjournalistik av engelskt snitt med ett kort och spänstigt språk och en elegant och träffsäker humor. 1916 blev han sportchef på DN och 1920 införde han i tidningen den första dagligen återkommande sportsidan i svensk press. Han tog initiativ till bildandet av Sportjournalisternas Klubb och han arrangerade de första flyguppvisningarna i Sverige inför betalande publik på Ladugårdsgårde 1919. 1934 tillkom Simborgarmärket på hans initiativ.

(2) Enligt andra källor gjordes Japans första mål av vi Takeshi Kamo

(3) Enligt andra källor gjorde Japans andra mål av hi Tokutari Ukon

Från korpmästare i Falköping till OS-medaljör i Tokyo 1964

av Göran Einarsson

Att en Törebodagrabb börjar på posten i Töreboda, flyttar till Falköping och sedan emigrerar till USA är väl inte någon märklig historia. Men att samma person blev korpmästare i skytte under sin tid i Falköping och sedan blev professionell skytt i USA:s landslag med ett OS-brons i frigevär som bästa prestation är däremot något som kittlar fantasin - vem var denne person?

Martin Ingemar Gunnarsson föddes på Börstängen i Fredsbergs socken norr om Töreboda den 30 mars 1927 som den mellersta av tre söner till Gunnar och Thyra Svensson. Arbetet på gården var inget som intresserade Ingemar, eller Martin som han senare skulle kalla sig under sin USA-tid.

Ingemar började istället på posten i Töreboda som 16-åring. Brodern Olle berättar:

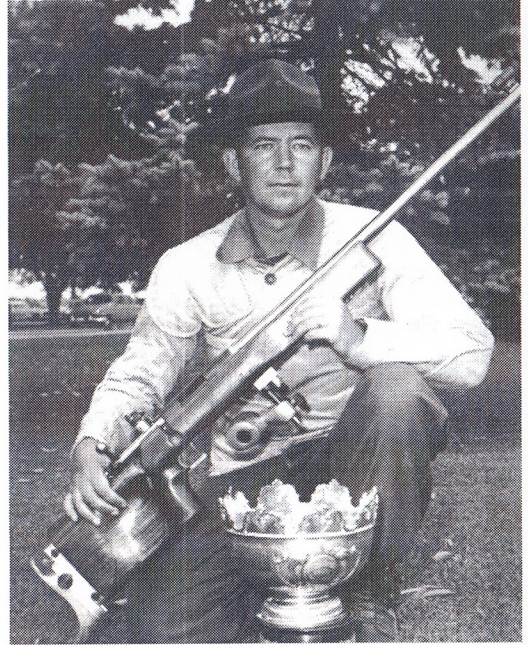
-Brosan var väl ingen kraftmänniska direkt på den tiden, snarare spenslig och klen. Han var mycket idrottsintresserad och sysslade med långlöpning och orientering. Han började tidigt att skjuta i Fredsbergs Skytteförening.

Falköping var en stor postort i slutet av 1940-talet när Ingemar kom dit. Sammanlagt arbetade ca 80 personer med postbehandling. Ingemar sysslade med olika saker som brevbäring, omsortering och han åkte även postkupé mellan Falköping och Laxå. Under Falköpingstiden gjorde han också sin första militärtjänstgöring på Svea Livgarde i Stockholm.

Arbetskamrat minns

Valter Åkerhage, pensionerad postare i Falköping, var arbetskamrat med Ingemar och kom även att bli en nära vän till "Jimmy" som han kallades bland postarna.

- Ingemar var en väldigt fin kille, minns Valter. Han gillade att tävla och provade på många sporter och han ville gärna vinna. Jag vet att han till och med stod i mål i postens korplag i fotboll. Vi var bra på den tiden och vann över Åsarps A-lag i en vänskapsmatch.

Ingemar Gunnarsson med Meister Trophy i Camp Perry Ohio 1958 Foto: Privat

När Ingemar blev myndig, fyllde 21 år, var det stor fest på Börstängen. Då åkte vi dit ett gäng på tåget. Prästen var där och höll tal och det var hög stämning med god mat och dryck.

Korpmästare i Falköping

Skytte var en stor sport i efterkrigstidens Sverige. I nästan varje socken fanns en skytteförening och hade man ingen bana ordnades fältskjutningar och jaktstigar. Korpskyttet i Falköping, vars finalomgång anordnades i mitten av juni varje år av Falköpings Skyttegille, lockade vid den tiden över 40 tremannalag. För att hinna skjuta allt på en dag startade tävlingarna redan kl 7 på morgonen. Ingemar började visa sina skyttetotaler i korpmästerskapet 1950. Han bildade Postens lag I. SJ-skyttarna var överlägsna och vann både grupp 1 och 2. Postlaget blev tvåa i grupp 2 men Ingemar blev individuell korpsskyttemästare på 212 poäng

Mot nya äventyr i USA

USA och nya äventyr började mer och mer att hägra för Ingemar när han traskade runt bland brevlådorna i Falköping. Kontakterna med farbröderna Karl och David Svensson, som ägde en farm och sågverksrörelse i Sedalia Colorado, blev allt intensivare. David, som var ogift, ställde en bankgaranti till förfogande för att Ingemar skulle få inresetillstånd i USA. Enligt utflytningsboken i Falköping utvandrade han med M/S Stockholm från Göteborg till USA den 3 maj 1952.

Livet hos sina farbröder kanske inte blev vad han tänkt sig. Rätt snart bröt han upp från dem och tog värvning i amerikanska armén. Detta innebar att han tvingades att göra om sin militärtjänstgöring och genomgå en tuffutbildning till fallskärmsjägare.

Redan under första halvåret 1953 minns brodern Olle att Ingemar skickade hem en intalad grammofonskiva till deras mor där han berättade att han, tillsammans med ca 30 000 soldater skulle skeppas över till Japan. Sanningen var att de skulle till Korea för att göra slut på Koreakriget. Styrkan hade dock tur för de hann inte fram till Korea innan det blev fred den 1 juli 1953 med 38:de breddgraden som skiljelinje.

Soldat i USA:s armé

Ingemar, eller som han nu kallade sig, Martin Gunnarsson, hamnade istället bland USA-styrkorna i Europa, närmare bestämt på en Camp i södra Frankrike utanför staden Bordeaux. Dit flyttade också hans blivande fru Alice Eriksson, dalkulla från Hedemora. Den 19 maj 1954 gifte de sig på Svenska Ambassaden i Paris.

Alice berättar att de blev kvar i Frankrike till i september 1956, då båda reste över till USA. Det var första gången som Alice besökte sitt nya hemland och de bosatte sig i Arizona i östra USA.

1960 var det dags för båda två att flytta till Europa igen, nu till Camp Grafenwoehr i Tyskland

vid den tjeckiska gränsen. Här föddes 1960 sonen David som sedan har tagit upp faderns skyttetraditioner och är en framstående lerduveskytt.

Martin höll god kontakt med föräldrarna och

släkten runt Töreboda och julen 1962 besökte föräldrarna och brodern Olle, Martins familj på Campen i Grafenwoehr. Olle var även över i USA 1977 och firade Martins 50-årsdag.

1963 återvände familjen Gunnarsson till USA för gott och till Fort Benning utanför staden Columbus med ca 200 000 innevånare. Staden ligger i staten Georgia, inte långt från gränsen till Florida. Där arbetade Martin på Marksman ship unit, som chef för forskningen, med att utveckla tävlingsvapen och ammunition. Hans stora kunskap, kapacitet och starka engagemang för sitt arbete har betytt mycket för flera skyttar i USA:s landslag.

Martins militära grad var Special Sergeant / Captain och han är en av de få i skyttehistorien som har vunnit medaljer både vid OS, VM och Pan Amerikanska mästerskapen.

Han fick erbjudande att pensionera sig efter 20 år i armen och det gjorde han som 48-åring 1975.

Innan dess var han under januari-november 1970 kommenderad till Vietnam. Han tillhörde understödet och arbetade med vapenservice i detta för USA så ödesdigra krig som även satte sina spår hos Martin. Brodern Olle berättar att Martin aldrig blev sig lik efter Vietnamvistelsen. Han fick Bronsstjärnan och Army Commendation Medalj för sina insatser.

Martin Gunnarsson avled den 23 september 1982.

OS i Tokyo 1964 – karriärens höjdpunkt

Martin Gunnarsson skyttekarriär i USA varade mellan åren 1955 - 70. Han tävlade i frigevär på 300 meter - en mycket krävande gren. Geväret får väga max 8 kg och man skjuter 40 skott vardera i liggande, knästående och stående = 400 poäng i varje diciplin. Skjuttiden är högst 6,5 timmar.

Han började sin skyttekarriär som amerikan när han var stationerad i Frankrike, med att kvalificera sig till USA:s europeiska armélag som tävlade i "The All Army Championships"

Tokyo OS 1964 blev höjdpunkten på karriären. Martin marscherade in på olympiastadion vid invigningen som flygelkarl i första ledet längst ut till höger i den stora USA-truppen. Han viftade glatt med sin hatt som numera finns hos brodern Olle.

I OS-tävlingen sköt han 389+380+367 = 1136 poäng viket gav en bronsmedalj. En svenskätling, nämligen, Gary Andersson vann guld på nya världsrekordnoteringen 1153 som han sedan 1966 höjde till 1156 poäng. Gary Andersson var präst och kom sedermera att bli politiker med plats i den amerikanska senaten.

Efter spelen fick alla OS-medaljörerna företräde hos dåvarande USA-presidenten Lyndon B. Jonsson.

Om denna stora händelse skrev Martin hem till sin mor i Töreboda:

- I går var jag i Vita Huset hos presidenten. Hans fru och dotter var också med. Vi fick spenatsoppa.

Martin kunde rada upp många fina framgångar under sin karriär. Bl. a. Vann han guld i sitt första internationella mästerskap, Pan Amerikanska mästerskapet 1959 och brons i samma tävling 1963.

Han deltog i det USA-lag som vid världsmästerskapen i Wiesbaden 1966 satte nytt världsrekord för 4-mannalag med 4602 poäng. Individuellt fick han där en bronsmedalj.

Martin var som bäst rankad som sexa i världen och turnerade under fler år runt i världen med USA:s armélag och deltog i olika internationella mästerskap bl.a. på Stora Skuggan i Stockholm.

Hall-of-Fame

Martin blev postumt upphöjd till medlem av "Hall of Fame" som är en instution i USA där endast de absolut främsta i varje idrottsgren får vara med.

Vid den högtidliga medlemsupptagningen, som ägde rum i slutet av 1980-talet, och bl.a. sändes i TV, deltog Martins efterlevande maka Alice och sonen David.

1973 erhöll Martin, som en av få amerikanska

Mötet med USA:s president Lyndon B. Jonsson efter Tokyo OS 1964

soldater, utmärkelsen "Order of Merit" av den Svenska Armen vid en högtidlighet i Stockholm.

Besök av ÖB

Den svenske överbefälhavaren Torsten Rapp (ÖB under åren 1961-70) besökte 1966 Fort Benning. Han träffade då Martin och Alice kommer ihåg att han var hemma hos dem. Väl hemkommen till Sverige skulle General Rapp och dåvarande marinchefen amiral Bengt Lundvall besöka Sjötorp. Rapp kontaktade då Martins far Gunnar Svensson och bad denne komma till Töreboda station så att han fick framföra sina hälsningar från Martin i USA.

Fotnot:

Artikelförfattaren Göran Einarsson är bland annat verksam inom Falbygdens Idrottshistoriska Sällskap och artikeln har varit införd i Falköpings Tidning den 26 augusti 2003.

Källor:

Olle Gunnarsson Töreboda

Alice Gunnarsson Columbus USA

Karl-Henrik Henriksson Töreboda

Valter Åkerhage Falköping

Falköpings Tidning

Tidning för Skaraborgs län-Mariestadstidningen

Den olympiska familjen

Tommy Wahlsten

JUBILARER oktober-december 2011

1 okt: Göran Pettersson (nu Jaxéus) i Uppsala fyller 50. Göran, som är född i Knivsta, tävlade i tyngdlyftning för Södertälje AK när han var med i Los Angeles 1984. Ursprungligen kom han 6:a (165 kg i ryck och 195 kg i stöt) i klassen tungvikt-110 kg men glädjen blev kortvarig då dopingprovet visade sig innehålla anabola steroider. Vann gjorde Norberto Oberburger, Italien på 175+215.

3 okt: Anders Larsson i Umeå fyller 50. Anders, som är född i Karlstad, tävlade för Hämösandsklubben Bondsjöhöjdens IK när han var med i skidornas 50 km i Sarajevo 1984. Anders, med en krånglande rygg, kom på plats 39 av 54 startande. Med tiden 2.31.43,6 var Anders drygt 15 minuter efter segrande Thomas Wassberg (2.15.55,8) och tvåan Gunde Svan (2.16.00,7).

13 okt: Tommy Karls i Trosa fyller 50. Tommy, född i Nyköping, tävlade i kanot för Oxelösunds KK när han var med i K-4 1000 m som tog silver i Los Angeles 1984. Ett mycket bra OS för de svenska kanotisterna – åtta paddlare åkte hem med sammanlagt 14 medaljer och Sverige blev näst bästa nation efter Rumänien – en revansch för avgående förbundskapten Stefan Lindeberg (nu ordf i SOK) efter ett misslyckat VM i Finland 1983 men visst underlättade det att öststaterna (utom då Rumänien) bojkottade tävlingarna. Med i K4-kajaken i natursköna Lake Casitas satt Per-Inge Bengtsson (se 29 okt nedan), Lars-Erik Moberg och Thomas Ohlsson och tiden 3.02,81 var 0,53 sek sämre än Nya Zeelands guldtid.

15 okt: Mikael Appelgren i Huddinge fyller 50.

Mikael, allmänt kallad Äppet, är född i Stockholm och spelade bordtennis för Ängby SK när han var med i Seoul 1988 och i Barcelona 1992. Bordtennis hade sin premiär i Seoul och i dubbel kom 32 par till spel och de delades upp i fyra grupper där de två främsta paren gick

till kvartsfinal. Äppet spelade ihop med Jan-Ove Waldner och de vann sex av sju matcher i grupp-spelet. I kvartsfinalen ställdes de mot jugoslaverna Ilija Lupulesku/Zoran Primorac som vann 21-19, 19-21, 21-19. Äppet och J-O fick därefter spela match om 7:e plats och där stötte de på det andra svenska paret, Erik Lindh/Jörgen Persson, som också förlorat i kvartsfinalen. Erik och Jörgen vann svenskmetoden med 21-10, 21-14. Guldet togs av kineserna Chen/Wei som slog jugoslaverna med 20-22, 21-8, 21-9. 1992 blev en besvikelse för Äppet – eliminerad i grupp-spelet både i singel och dubbel (ihop med singelvinnaren J-O). Han förlorade i fyrmannagrupp mot Paul Haldan, Holland och då hjälpte det inte att han vann de andra två. I dubbel var det samma scenario och det var Slobodan Grujic/Ilija Lupelesku (igen) som blev för svåra för svenskarna.

17 okt: Oloph Granath, nu bosatt i USA, fyller 60. Oloph, som är född i Kolsva, tävlade i skridsko för Västeråsklubben SK Pollux när han var med i Innsbruck 1976 och i Lake Placid 1980. 1976 kom han 9:a på 500 m med tiden 39,93 och slog då storebror Johan som hade 40,25. Vann gjorde Evgenij Kulikov, Sovjet, på 39,17. 1980 kom Oloph 12:a på 39,15 och Eric Heiden, USA, tog här ett av sina fem skridskoguld- vann på 38,03. Oloph deltog

också på 1000 m där han nådde sin främsta OS-placering, 8:a på tiden 1.17,74 och knappa sekunden från medalj. Heidens segertid på James B. Sheffield-ovalen var 1.15,18. För första gången sedan hundradelarna infördes i tidtagningen 1972 hamnade två medaljörer på samma tid – Lobanov Sovjet och Frode Rønning, Norge,

hade båda 1.16,91 på bronsplatsen.

21 okt: Göran Bjerendal i Lindome fyller 60. Göran föddes i Mölndal tävlade i bågskytte för Lindome BK och deltog i fyra OS 1980-88 och 1996. Han missade 1992 i Barcelona dit de svenska bågskytteherrarna inte kvalificerade sig. I Moskva 1980 kom Göran 12:a i blåsten, 47 poäng efter segrande Tomi Poikolainen som hade 2.455 på de 288 pilarna. I Los Angeles 1984 kom Göran 6:a på 2.522 poäng och där kom lillebror Gert på 19:e (2.481). Vinnaren 1976, amerikanen Darrell Pace, tog nu sitt andra guld i sin andra OS-start (USA bojkottade spelen 1980) på nytt OR 2.616 poäng. I Seoul 1988 blev Görans placering 15:e när tävlingarna för första gång avgjordes i cupform. Debut där också för lagtävlingen där Sverige kom 8:a (Göran med brorsan Gert samt Mats Nordlander). I Atlanta 1996 blev Göran 34:a bland 64 startande och i lag 6:a (tillsammans med Mikael Larsson och individuella silvermedaljören Magnus Petersson). Justin Huisch, USA, vann individuellt och ingick också i USA:s guldvinande lag.

24 okt: Lena Adler i Onsala fyller 70. Lena, som är född i Göteborg, tävlade för GT Vikingarna, Lidingö, när hon var med i gymnastik i Rom 1960. Individuellt kom hon 62:a av 124 startande och hon ingick också i lagtävlingen där Sverige blev 11:a. I delgrenen hopp kom Lena så bra som 13:e (18,466), i bom 54:a (17,566), i barr 86:a (17,099) och i fristående 68:a (18,066). I det svenska laget ingick Ewa Rydell (f.-42), Solveig Egman (f.-42), Gerola Lindahl (f.-43), Monica Elfvin (f.-38) och Ulla Lindström (f.-43).

27 okt: Mats-Åke Lantz i Sundsvall fyller 60. Jämten Mats-Åke, som är född i lilla byn Gäle intill Fåker (Östersunds kn), tävlade i skidskytte för Tullus SG, Nälden (Krokoms kn) när han var med

i Innsbruck 1976 i stafettlaget på 4x7,5 km. Mats-Åke åkte första sträckan och de övriga i laget var Torsten Wadman, Sune Adolfsson och Lars-Göran Arwidson. Mats-Åke hade trubbel med sitt gevär vid en av skjutstationerna och växlade som 9:a efter att ha dragit på sig tre straffrundor vilket också Wadman gjorde. Adolfsson

hade två extra rundor medan Arwidson klarade sig utan och Sverige kom 8:a på tiden 2.08,46 – över 10 minuter efter segrande Sovjet.

29 okt: Anneli Näsström, nu bosatt i Norge, fyller 50. Anneli är född i Märsta och tävlade för Hammarstrands RK när hon var med i rodel i Lake Placid 1980. Anneli kom kom

19:e av 26 startande med åktiderna $40,987+41,096+40,999+40,877=2.43,959$. Vann gjorde Vera Zosulja, Sovjet, på 2.36,537 och den andra svenskan, Agneta Lindskog, kom 13:e på 2.41,617 i den 749 meter långa banan Field Home som innehöll 11 kurvor och hade en fallhöjd på 59 meter.

Lillebror Anders var med i rodel i Calgary 1988 och kom då 25:a

29 okt: Per-Inge Bengtsson i Karlstad fyller 50. Han är född i Karlstad och paddlade kanot för Karlstads PK när han var med i Los Angeles 1984 och i Seoul 1988. I LA paddlade han till sig dubbla silvermedaljer, dels i K-2 500 m (med Lars-Erik Moberg) och dels i K-4 1000 m (se 13 okt ovan/Tommy Karls). Båda gulden i dessa klasser gick till Nya Zeeland med en sammanlagd marginal på 1,5 sek.

I Seoul diskvalificerades Per-Inge, tillsammans med Kalle Sundqvist, i K-2 500 m efter dubbla tjuvstarter i försöksheatet medan det blev en 8:e-plats i K-4 1000 m. I den båten satt förutom Per-Inge och Kalle även Lars-Erik Moberg och Bengt Andersson (se 6 nov nedan)

2 nov: Jan Poignant i Stockholm fyller 70. Han

kallades ”Janne Poäng”, är född i Stockholm, och tävlade i sportskytte och där han representerade

Stockholmsklubben Skarpss SSK när han var med i Tokyo 1964. Hans placeringar blev 12:a i frigevär helmatch (1115); 16:e i korthåll helmatch (ligg 390 + knäst 377 + stående 348=1.135) och 18:e i korthåll liggande. Vann frigevär gjorde USA:s Gary Lee Anderson som från 300-metersvallen noterade 1.153

poäng (392+384+377), nytt OR och VR. Trea kom Garys landsman Magnus Gunnarsson (född i Töreboda – se separat artikel) på 1.136. I korthåll helmatch från 50 m vann Lones Wigger USA på 1.164 (398+394+372), nytt VR och OR. Jannes poäng var 394+382+359. I kortdistans liggande noterade Janne bättre poäng än det tidigare OS-rekordet, 591, men det räckte bara till 18:e plats. Vann gjorde ungraren Laszlo Hammerl på 597. Den andre svenske skytten i Tokyo, bronsmedaljör i Melbourne 1956, John Sundberg (1920-2004), kom 11:a, 27:a resp. 51:a i de tre grenarna.

6 nov: Göran Johansson i Huddinge fyller 70. Göran som är född i Skara åkte skridsko för Telge SK i Södertälje när han var med i Sapporo 1972. Göran kom på 15:e-plats på 1.500 m med tiden

2.09,66 i fint väder, några minusgrader. Göran åkte i 12:e par tillsammans med holländaren och guldmedaljören på just 1500m i Grenoble 1968, Cornelis ”Kees” Verkerk (f. -42), som nu noterade 2.07,43 och blev 8:a. Denna gång tog Ard Schenk guld på 2.02,96 (även på 5- och 10.000 m) – en ½ sekund under Verkerks OS-rekord från 1968 – och tvåa blev Roar Grønvold, Norge, på 2.04,26. Göran Claesson fixade bronset i par med Roar på tiden 2.05,89. Björn Tvetter, No, som åkte i par med en svag mongol, var 5/100 av en sekund ifrån att ta bronset från Göran. Övriga svenskar på 1.500 m var Jonny Höglén som kom 9:a (2.08,11) och Johan Granath som blev 16:e (2.10,21).

6 nov: Bengt Andersson i Nyköping fyller 50. Bengt, född i Tillberga, paddlade kanot för Nyköpings KK och var med 1984 i Los Angeles och 1988 i Seoul. 1984 paddlade Bengt tillsammans med Karl Axel Sundqvist K-2, 1000 m – gick till final och fick där placering 8:a – tre sekunder före Belgien men fem sekunder efter segrande Kanada. 1988 var Bengt med i K-4 1000 m

(se 29 oktober Bengtsson, ovan) som kom 8:a (näst sist i finalen) på 3.06,03. Vann gjorde Ungern på 3.00,20. I försöken var tiden 3.04,98 och i semifinalen 3.10,11.

6 nov: Inger Björkbom i Mörsil (Åre kommun) fyller 50. Inger som är född i Östersund tävlade i skidskytte för Jämt Biathlon och var med i Albertville 1992 där hon kom 26:a på sprint 7,5 km,

12:a på 15 km och dessutom ingick i stafettlaget 3x7,5 km. Sprintloppet den 11 februari var historiskt första damtävlingen i skidskytte och Anfisa Restzova från det Förenade laget (fd Sovjet) vann på 24.29,2 trots tre straffrundor efter sista skjutningen. Inger fick tiden 27.13,1 med en straffrunda i bagaget. Övriga svenskor i

detta lopp var Mia Stadig (14:e), Anna Hermansson (43:a) och Christina Eklund (57:a). Av 69 startande kom 68 i mål i loppet som kördes under snöfall. På 15 km hade Inger vissa förhoppningar om medalj (hade varit 4:a i VM 1990) men farten under skidorna räckte inte till. Dock en godkänd placering, 12:a, bland 68 startande på 53.52,8 (1 bom). Vann gjorde tyskan Antje Misersky på 51.47,2 (1). Catarina Eklund blev 29:a, Mia 33:a och Anna 64:a. Christina, Inger och Mia sköt sedan bra i stafetten där laget kom 6:a på 1.20.56,6, fem minuter efter segrande Frankrike. Inger körde upp laget från 8:e till 6:e-plats och den platsen höll Mia i mål.

9 nov: Waldemar Califf i Mölndal fyller 75. ”Walle” är född i Skövde och tävlade för Göteborgs Sportskyttar när han var med i Mexiko City 1968 och sköt silhuettvapen på avståndet 25 m. Placeringen blev 13:e på 586 poäng (293+293). Vann gjorde polacken Josef Zapadski på 593 (298+295) OR. Wallis klubbkamrat Stig Berntsson kom 39:a på 575 (284+291) och antalet startande var 56. Greken Alkiviadis Papageorgopoulos (långt namn) kom 22:a på 582.

11 nov: Lis Frost Danielsson i Dala-Järna fyller 50. Lis, som är född i Fjällsjö, åkte skidor för Sollefteå SK när hon var med i tre raka OS 1988-94. 1988 i Calgary kom hon 21:a (59.59,6) på 20 km (Tamara Tichonova, Sovjet vann) och ingick i stafettlaget på 4x5 km som kom 6:a. Lis hade där oturen att fastna i en kvist! på första sträckan och hon tappade därmed både fart och placeringar. Anna-Lena Fritzon, Karin Lamberg och "Billan" Westin kunde dock se till att Sverige avancerade. I Albertville 1992 blev placeringarna 31:a på 15 km (47.18,3) och 47:a (1.37,05,0) på 30 km. Båda dessa distanser var nya på damprogrammet. Ljubov Jegorova, Sovjet, och Stefania Belmondo, Italien, tog gulden. Magdalena Wallin (sm Forsberg) hade placeringarna 26:a (46.40,2) resp. 34:a (1.33.46,6). 1994 i Lillehammer kom Lis på plats 28:a (1.33.04,1) på 30 km. Även här italiensk segr – Manuela di Centa vann före Norges Marit Wold. Antonina Ordina kom 11:a, "Billan", nu gift Östlund, kom 12:a och Anna Frithioff 13:e av 53 startande..

12 nov: Börje Rendin i Malmö fyller 90. Född i Malmö tävlade Börje i friidrott för Malmö AI när han 1948 var med i London på 110 m häck. Börje sprang i försöken i andra heatet som vanns av blivande silvermedaljören Clyde Scott, USA, på 14,8 före Hugues Frayer, Frankrike 15,5 och med Börje som trea på samma tid och på 4:e plats greken Lazaros Petropoulakis. Håkan Lidman (1915-2000) vann sitt försöksheat på 14,7 och via 14,6 i semi nådde han finalen där han kom 6:a och sist. Vann gjorde amerikanen William "Bill" Porter (1926-2000) på 13,9.

12 nov: Berndt Andersson i Södertälje fyller 60. Född i Södertälje paddlade han där kanot för KF Kanotisterna och han deltog i tre raka OS 1972-80. I München var Berndt och Bo Berglund med i K-2 1000 m och de kom 6:a (3.54,75) i försöksheat II före USA och Jugoslavien. Via uppsamlings-heat tog de sig som 3:a (3.42,93) till en av tre semifinaler där placeringen blev 5:a (3.41,64), dvs delad 13:e totalt av 25 startande. Sovjet vann finalen. I Montreal paddlade Berndt ensam i K-1 1000 m och kom 6:a (3.52,46) och fixade Sveriges enda poängplats i kanot detta OS 1976. Vann gjorde östtysken

Rüdiger Helm på 3.48,20 I Moskva satt Berndt, Lars-Erik Moberg, Per Lundh och Torbjörn Thoreson i K-4 1000 m som kom 9:a (3.20,74) i finalen. Besvärlig motvind på ytterbanan försvårade resan. Vann gjorde DDR på 3.13,76. Ungern, Bulgarien och Rumänien, 5:a, 3:a och 2:a i finalen, besegrades alla av Sverige i försöksheatet där Sverige var 3:a (3.058,20).

13 nov: Staffan Oscarsson fyller 60 och bor i Strömsund där han också är född. Han tävlade för Strömsunds SSK när han var med i Moskva 1980 och sköt fripistol. Han kom 23:a på 547 poäng Vann gjorde Alexander Melentjev, Sovjet, på 581-nytt VR. Ragnar Skanåker kom 7:a på 563.

23 nov: Göte Gård fyller 80 och bor i Borgvik (Grums kommun) där han också är född. Han tävlade i skytte för Karlstads JSK när han var med i München 1972 i nya klassen viltmål (vildsvin 50 m – regelbundna lopp) där han kom 6:a på 553 poäng (274+279). Bara 87 i första serien innebar sämst av de 26. Yakow Zhelezniak, Sovjet, vann på 569 (289+280) nytt VR. Karl-Axel Karlsson kom 8:a på 551 (281+270).

23 nov: Karin Olsson i Karlstad fyller 50. Hon är född i Sundsvall och paddlade kanot för Fagerviks KK i Timrå när hon var med i Moskva 1980. Tillsammans med Agneta Andersson kom de båda ungdomarna (18 och 19 år) 5:a i K-2 1000 m på 1.49,27. Vann gjorde östtyskorna Genäuss och Bischof på 1.43,88

27 nov: Håkan Lindman i Västra Frölunda fyller 50. Håkan är född och uppvuxen i Göteborg men representerade Malmö FF när han var med i OS-landslaget i fotboll i Seoul 1988 då Sverige kom 5:a. Håkan i tröja nr 11 var med i matchen mot Kina som Sverige vann med 2-0. Håkan, som innan MFF-sejournen (1986-90) spelade i GAIS(-84), var med sista kvarten ef-

ter att ha bytts in av tränaren Benny Lennartsson i matchminut 75. Håkan spelade också ett år för Karlstads BK (85) och under tre månader vintern 87-88 10 matcher för Anderlecht (2 mål). Sveriges övriga matcher i OS: Tunisien 2-2, Västtyskland 2-1 och Italien 1-2. Slutspelet i fotboll var Sveriges första sedan OS i Helsingfors 1952 då laget tog brons.

29 nov: Mikael Örn, nu bosatt i USA, fyller 50. Mikael, som är född i Göteborg, simmade för Kristianstads SLS när han var med i Los Angeles 1984. Individuellt simmade han 200 m medley och fick där placering 16:e (sist i B-final) på 2.11,79. Tiden i försöket var 2.07,56 (13:e bästa tid). Mikael var också med i båda lagkappslagen där Sverige på 4x100 m fritt kom trea på 3.22,69 (i laget också Thomas Lejdström, Bengt Baron och Per Johansson). Mikael och Per var också med i försöken där Sverige hade tredje bästa tid 3.23,86 (OS-rekord innan Australien och USA kom i nästa heat) med Richard Milton och Michael Söderlund på de första sträckorna. På 4x200 m fritt simmade Mikael endast i försöksloppet (med Söderlund, Tommy Werner och Anders Holmertz) och tiden 7.28,60 räckte till final där Lejdström ersatte Mikael och placeringen blev 5:a på 7.26,53. USA vann båda dessa lagkapper på 3.19,03 resp. 7.15,69- båda världsrekordtider.

30 nov: Kjell Jacobsson i Järfälla fyller 75. Kjell är född i Tåsjö (Ångermanland) och tävlade för Spånga-Hässelby PSK när han var med i München 1972 och Montreal 1976 i klassen fripistol. Placeringarna blev 10:a (554) resp. 14:e (552). I Hochbrück, ca 20 km från OS-byn i München kom Kjells fina prestation helt i skuggan av Ragnar Skanåkers guld på 567 poäng. Kjells serie var 92-91-93-94-92-92 att jämföra med Skanåkers 98-92-95-94-97-91. Intill Kjell sköt 66-årige Owen Philips, Belizes ende deltagare 1972, som kom på 59:e och sista plats med 376 efter serien 49-70-57-61-73-66. I Montreal var Kjells serie följande: 91-91-93-97-91-89. Potteck, DDR, vann på nytt VR, 573 och Ragnar Skanåker kom 5:a på 559. Owen Philips, nu 70 år, var med i Montreal också – dock bara i gevär korthåll liggande där han blev 84:a och sist på 544. 1972 var han 101:a och sist i denna gren på 555 poäng. Owen är därmed en av de äldsta OS-deltagarna under OS-historiens 115 år. Svenske skytten Oscar Swahn, 72 år 1920, är den äldste.

1 dec: Birgitta Jönsson (nu Breed) i Västerås fyller 50. Hon är född i Avesta och tävlade för Avesta SS när hon var med i det svenska lagkapslag på 4x100 m frisim som kom 2:a i Moskva 1980. Birgitta simmade dock bara i försöken och fick därför ingen medalj. 1984 ändrades reglerna om medalj-utdelning på så sätt att även de som medverkat i försöksheat i lagkapp fick medalj.

Birgitta simmade andra sträckan i försöksheat I som vanns av Holland på 3.51,30 för Sverige 3.52,22, Storbritannien 3.53,08, Mexiko 3.56,87 och Bulgarien 3.59,65. Carina Ljungdahl, Helena Peterson och Tina Gustafsson var de övriga i laget. I finalen simmade Agneta Mårtensson och Agneta Eriksson i st f Birgitta och Helena. DDR vann på 3.42,71 före Sverige 3.48,93.

3 dec: Kent Larsson fyller 60 och han bor i Borås där han också är född. Han representerade Öresjö SS när han 1980 var med i Moskva i rodd – fyra utan styrman – där den svenska båten kom 10:a. Från aktern räknat satt Kent, Pär Hurtig, Jan Niklasson och Göran Johansson och de kom 5:a och sist i försöksheat. I uppsamlingsheat kom de 4:a med Kuba bakom och i B-finalen åter 4:a på 6.23,61 och återigen var Kuba efter. Frankrike vann B-finalen på 6.19,06 och DDR guld på 6.08,17.

4 dec: Tord Karlsson fyller 70 och han bor i Kiruna där han också är född. Han var backhoppare i IFK Kiruna och var med i Grenoble 1968 då han kom 43:a i lilla backen (70 m) och 32:a i stora backen (90 m). 70-metersbacken i Autrans var ingen toppkonstruktion och när sedan arrangörerna strödde ut salt för att mjuka upp isbildning förstördes glidet. Nu vann Jiri Raska, Tjeckoslovakien, på 216,5 poäng och han var ensam att få 18 poäng av en domare i denna tävling. Raskas hopplängder var 79 + 72,5 m medan Tord hoppade 67,5 och 69,5. Övriga svenskar var Kurt Elimää (37:a), Ulf Norberg (48:a) och Mats Östman (49:a). Avslutningdagens tävling i Saint Nizier vanns av Vladimir Belousov, Sovjet, med hopp på 101,5 och 98,5 m som gav 231,3 poäng. Tord blev bäste svensk på 179,2 poäng (hopplängder 91+87,5). Kurt Elimää (37:a igen), Mats Östman (52:a) och Kjell Sjöberg (53:a) var de övriga och backtränaren, handbolls-

målvakten Roland Mattsson hade inte mycket att glädjas åt i Grenoble.

8 dec: Henry Nordin i Malmö fyller 90. Han är född i Högseröd (Eslövs kommun) och fäktades för Malmö FK av 1919 när han var med i Helsingfors 1952 i sabelklassen. Ungrarna dominerade totalt tävlingen i tennishallen i natursköna Westend, ca 7 km från centrum i Helsingfors, och tog alla medaljer med Pal Kovacs som nummer ett. Henry gick till andra omgången och var nära en semifinalplats. Hans placering kan beräknas som 25:a av 66 startande. Bo Eriksson var den andre svensken i sabel och han blev utslagen i första omgången.

11 dec: Lars Hindmar i Mölndal fyller 90. Lars, som är medlem i SOF, föddes i Borås (med efternamnet Karlsson) och han var med i gångtävlingarna Helsingfors 1952 och i Melbourne 1956 då han representerade Malmö AI. Lars var med på 10.000 m och blev trea i sitt försöksheat på 47.06,0 för att sedan blev diskad i finalen. John Mikaelsson vann guld på 45.02,8 medan Arne Börjesson blev utslagen som 7:a i sitt försöksheat på tiden 47.32,4. I Melbourne var milen på bana ersatt av 20 km landsväg och kortdistansspecialisten Lars, med nummerlapp 15 på bröstet, råkade än en gång ut för diskvalifikationens bannstråle. Letten Leonid Spirin, tävlandes för Sovjetunionen, vann trots att han tilläts springa under en hård slutspurt och den andre svensken i loppet, John Ljunggren, blev därför fyra och utan medalj. Se även separat artikel om Lars på annan plats i denna SOF-Bulletin..

12 dec: Bengt Fröbom i Finspång fyller 85. Bengt är född i Stockholm där han representerade Fredrikshofs IF när han var med i Helsingfors 1952 i bancykling. Tillsammans med Owe Nordqvist, Stig "Kocken" Andersson och Arne Johansson startade de i förföljelseloppet på 4 km för lag. De i bancykel rutinerade svenskarna skötte sig med all heder – 11 nationer noterade sämre tid bland de försöksutslagna, varför placeringen kan beräknas till 9:a bland 20 startande nationer. Italien vann i finalen mot Sydafrika på tiden 4.46,51 och svenskarnas tid i försöken var 4.58,2 och det var drygt tre sekunder efter Schweiz som gick vidare till kvartsfinal.

16 dec: Lars Björn fyller 80 och han bor i Stockholm där han också är född. Lasse spelade ishockey i Djurgårdens IF och spelade back i Tre Kronor i tre raka OS 1952-60. Brons i Oslo, 4:a i Cortina och 5:a i Squaw Valley är lagets placeringar. 1960 hade han oturen att skadas i kvalmatchen mot Ka-

nada och fick sedan avstå hela slutspelet varför hans OS-spel tillsammans med backkollegan Rolle Stoltz inskränkte sig till endast denna match. Se även separat artikel om Lasse på annan plats i denna SOF-Bulletin samt också Ishockeyspecialen i SOF-Bulletin nr 1/2011 sidorna 13-26.

17 dec: Roger Westling i Lima fyller 50. Roger är född i Falun och tävlade i skidskytte för Lima SG när han var med i OS 1984 och för Dalregementets IF 1988. I Sarajevo var han med i stafettlaget på 4x7,5 km som kom 10:a. Sven Fahlén, Tommy Höglund och Ronnie Adolfsson var de tre övriga i laget där Roger körde sträcka tre och med sjunde bästa sträckt看id förde han upp Sverige till plats åtta. Sovjet vann före Norge och Sverige var drygt fem minuter efter. Fyra år senare, i Calgary, kom Roger 54:a på 10 km (den 23/2) av 72 startande (övriga svenskar var Mikael Löfgren 22:a, Peter Sjöden 47:a och Leif Andersson 57:a) och 7:a i stafetten (26/2) där Roger körde 3:e sträckan och hade tre straffrundor. På 20 km (den 20/2) fick Roger utgå efter att ha åkt vilse eftersom Roger nog hade annat i tankarna (förklaringen fanns med i SOF-Bulletin nr 1/2008 - hemma i Sverige väntade Rogers fru, norska skidskytten Anita Nygård, barn. Dottern Caroline föddes den 23 februari).

21 dec: Sune Carlsson i Saltsjöbaden fyller 80. Sune är född i Stockholm där han seglade för Rastflottiljen när han var med i Rom 1960 som rorsman i Starbåtsklassen. Med lillebror Per-Olof (f. -42) som gast kom han 10:a ned båten Mari. Vann gjorde Sovjet där Timir Pinegin var rorsman och Fedor Sjutkov gast i båten med namnet Tornado. 26 båtar kom till start i Neapelbukten under Vesuvius mäktiga silhuett den 29 augusti med avslutningsdag 7 september.

Här den jämna placeringsserien för svenskarna (tid för båten inom parentes): 8 (2.48,12) – 8 (2.32,47) – 12 (2.28,26) – 11 (2.51,11) – 10 (2.32,33) – 9 (2.39,58) – 12 (2.27,57)

Mer om Starbåtens OS-historia fanns att läsa i SOF-Bulletinen nr 2/2009 sidorna 9-13.

23 dec: Björn Alm i Ätvidaberg fyller 50. Björn är född i Borlänge men tävlade för Göteborgs KSS i segling när han var med i Soling-klassen 1992 och 1996. I Barcelona kom han på en fin 5:e-plats och i Atlanta blev placeringen 13:e. 1992 var för-

sta gången match-racing introducerades i klassen Soling. Med Magnus Holmberg som rorsman och John Barne och Björn som gästar var Sverige nära semifinal men den platsen kneps av Storbritannien genom seger i inbördes möte. I de inledande sex seglingarna kom Sverige 4:a med delplaceringarna : 14-5-2-7-10-2. Danmark med Jesper Bank/Jesper Seier och Steen Secher tog guld efter att ha besegrat USA i finalen med 2-0

1996 var det samma besättning och med världsranking som etta var förväntningarna stora. Besvikelsen var därför stor när det bara blev en 13:e-plats och därmed inget matchracande för trion- detta efter följande delplaceringar i de inledande tio seglingarna: 12-9-avstod-3-13-12-14-4-13-5.

Tyskland vann i finalen mot Ryssland med 3-0.

26 dec: Eric Nilsson i Arbrå fyller 85. SOF-medlemmen Eric är född i Ånge (Borgsjö sn) i Medelpad och representerade IFK Sundsvall när han var med i Helsingfors. Den 23 juli 1952 sprang Eric i det andra försöksheatet på 3000 m hinder som vanns av britten och blivande bronsmedaljören John Disley på 8.59,4. Eric kände direkt att något inte stämde och hans tid i mål blev 9.25,0 blev en besvikelse – 11:a i heatet och endast amerikanen Browning Ross bakom sig. Bara 20 dagar tidigare hade Eric sprungit på 9.00,8 i OS-uttagningarna på Stadion. Kanske var det Gösse Holmérs hårda schema på träning inför OS som tog musten ur Eric och Gunnar Karlsson-Tjörnebo, som visserligen gick till final men som där kom sist på 10.26,4. Tredje svensk i hinder, Curre Söderberg, klarade dock påfrestningarna och blev 5:a i finalen på 8.55,6. Vann på tiden 8.45,4 gjorde USA:s Horace Aschenfelder (jobbade f.ö.som FBI-agent vid den här tiden) som jagade ikapp och sedan musten ur favoriten, ryssen Vladimir Kazantsev som tappade sex sekunder från sista vattengraven och gick i mål på 8.51,6. Det tål nog också att berätta om dåtidens träningsförhållanden för Eric – arbete sex dagar i veckan, ingen träning på idrottsplats med vattengrav utan det var främst Bergsåkers travbana som fick fungera som träningsanläggning.

En hinderspecial fanns med i SOF-Bulletinen nr 3/2009, sid 16-21.

29 dec: Rolf Magnusson fyller 90 och är bosatt i Stockholm där han också är född. Han tävlade i florettfäktning för Stockholms AF när han var med i Helsingfors 1952 i Florett. Individuellt vann Rolf sin grupp i första ronden efter att ha vunnit fem av sex matcher. I rond 2 var Rolf när att gå vidare men

efter 2 segrar och 3 förluster hade han fler mottagna stötar (23) än USA:s Nate Lumell (20). Rolfs placering kan beräknas till 19:e bland 61 startande. Vann gjorde fransmannen Christian d'Oriola. I lag tillsammans med Bo Eriksson, Sven Fahlman och Nils Rydström, slog Sverige Australien med 15-3 innan det blev förlust mot Egypten (6-10) och Italien (1-9). Sveriges placering kan beräknas till delad 7:a av 15 startande nationslag.

Ett tack till Carl-Johan Johansson i Harlösa som har koll på födelsedagarna och som nu också kompletterat med födelseort på våra OS-deltagare (www.sok.se/olympiskhistoria)

Carl-Johan tar tacksamt emot ev. synpunkter på felaktiga födelseorter.
carl-johan@harlosa.com el. tfn 046-61531”

Egna jubilarer

(50, 60, 70, 75, 80, 85, 90 osv)

1 oktober: Ingemar Adelin i Mölnlycke fyller 80

14 oktober: SOF-Bulletinens redaktör sedan 2006, Thord Eric Nilsson i Östersund fyller 70

25 oktober: Leif Randers i Göteborg fyller 75

14 november: Tidigare kassören i SOF (2002-06), Ingvar Öhrn i Vallentuna fyller 80.

11 december: Lars Hindmar i Mölndal fyller 90 – se den Olympiska familjen på annan plats.

17 december: Åke Mosell i Stockholm fyller 75

21 december: Karin Larsson i Härryda fyller 80

26 december: Eric Nilsson i Arbrå fyller 85 – se den Olympiska familjen på annan plats

27 december: Stig Wahlström i Västerås fyller 70

31 december: Karl-Inge Karlsson i Nyköping fyller 80

Avlidna

Arnold Waide, född den 17 april 1926 i Salle i Estland, avled den 5 juni 2011 i Halmstad, 85 år fyllda. Arnold tävlade för IFK Halmstad och var med i maratonloppet i Melbourne 1956 där han kom 11:a på 2.36.21. Alain Mimoun, Frankrike, vann på 2.25.00 före Mihalic, Jugoslavien och Veikko Karvonen (1926-2007), Finland.

Fyrfaldige OS-guldvinnaren Emil Zatopek (1922-2000) från Tjeckoslovakien, kom 6:a på 2.29.34 och av de övriga svenskarna kom Evert Nyberg (1925-2000) 8:a (2.31.12) och klubbkamraten Thomas Nilsson 9:a (2.33.33). Av 46 startande bröt 13 i den australiensiska decembervärmen.

Arnold var också med i Rom 1960 där han kom 21:a (2.25.40,2) av 69 startande. Evert Nyberg var även med i detta lopp och han vacklade i mål som 58:a (2.48.32,0) av de 62 som fullföljde. Vann gjorde Abebe Bikila, barfotalöparen från Etiopien (2.15.16,2), i ett lopp som är unikt i OS-historien – det varken startade eller slutade inne på OS-stadion. Loppet startade 17.30 vid Piazza di Campidoglio och löparna vägledades bl.a. av facklor innan de nådde målet vid Constantins triumfbåge vid Colosseum.

Ragnar Lundberg, född den 22 september 1924 i Madesjö, avled den 10 juli i Kalmar, 86 år fyllda.

”Ragge” tävlade för IFK Södertälje när han var med i tre raka OS 1948-1956 i stavhopp. I London 1948 kom Ragge 5:a på 4,10 och i Helsingfors 1952 tog han bronsmedalj efter att ha klarat 4,40. I Melbourne 1956 räckte 4,25 till en 5:e plats.

1948 fattades det 10 cm till bronshöjden och 20 cm till dito guld och 1956 var avståndet 25 resp 31 cm. I Brunnhagers OS-bok från 1952 kan man läsa följande: För svenskt vidkommande blev tisdagen den 22 juli en av de mest intressanta under friidottsveckan. Det var den dagen som stavhopparna utkämpade sin intensiva femtimmarstävling, en tävling i vilken vår kanske mest orädda fighter, praktgrabben Ragnar Lundberg

var med och kämpade ända fram till slutstriden om de tre medaljerna. När han som förste man av fem kvarvarande klarade 4,40 i första hoppet ledde han hela tävlingen. Den som skulle slå honom måste nu också ta 4,50 Typiskt f.ö. för stortävlingsmänniskan Ragge att ta 4,40 just vid detta tillfälle – tidigare under säsongen hade han inte haft några större chanser på den höjden. Amerikanerna Don Laz och Bob Richards samt Denisenko, Sovjet (född i Ukraina) klarade också 4,40 men sedan blev 4,50 för högt för alla utom Laz och Richards och den senare klarade också 4,55. Ragge tog bronsplatsen på mindre antal hopp.

Ragge var svensk rekordhållare i stav 1947-1962 och hans bästa var 4,46 som han tog i Nordingrå 23 juni 1956. I EM 1950 i Bryssel vann Ragge på 4,30 och 1954 i Bern kom Ragge tvåa. Han var också tvåa på 110 m häck 1950. Sammanlagt 15 SM varav fyra på 110 m häck.

Med sina 11 SM i stav är Ragge främst av alla stavhoppare. SOF-medlemmen Kjell Isaksson har 10. Om man räknar medaljpoäng i SM (3-2-1) är dock Kjell den främste med 10-7-1/46 p under åren 1967-87 mot Ragges 11-1-1/36 p under åren 1947-59. Miro Zalar är 3:a med 8-2-2/30 p, 1977-89 och SOF-medlemmen Hasse Lagerqvist delad 6:a med 2-4-4/18 p 1963-77.

Stefan Liv, född den 21 december 1980 i Gdynia (Polen) omkom den 7 september då det plan som han flög med tillsammans med sitt ryska lag, Lokomotiv Jaroslavl, störtade strax efter start.

Stefan Liv var på väg till premiärmatchen i KHL mot Minsk. Hela Lokomotiv Jaroslavs spelartrupp, omkom vid kraschen (en dog ett par dagar senare på sjukhus) .

Stefan deltog vid två olympiska spel. I Turin 2006 var han med i truppen som tog OS-guld och Stefan var också med i truppen i Vancouver 2010. Vid båda tillfällena var han med som tredjemålvakt och visade en stor lojalitet med sitt lag. Stefan visade inte bara stor lojalitet med Tre Kronor utan också när Damkronorna saknade en målvakt vid en träning ställde han upp så att Damkronorna kunde genomföra sitt träningspass med två målvakter.

I Turin fick han spela en match, inledningsmatchen mot Kazakstan den 16 februari som Tre Kronor vann med 7-2. Han var också reservmålvakt mot Lettland då Henrik Lundqvist vaktade kassen samt mot Slovakien då Mikael Tellqvist var målvakt. I Vancouver 2010 var Stefan reservmålvakt i matchen mot Vitryssland den 19 februari. Sverige vann med 4-2 och Jonas Gustavsson stod i mål.

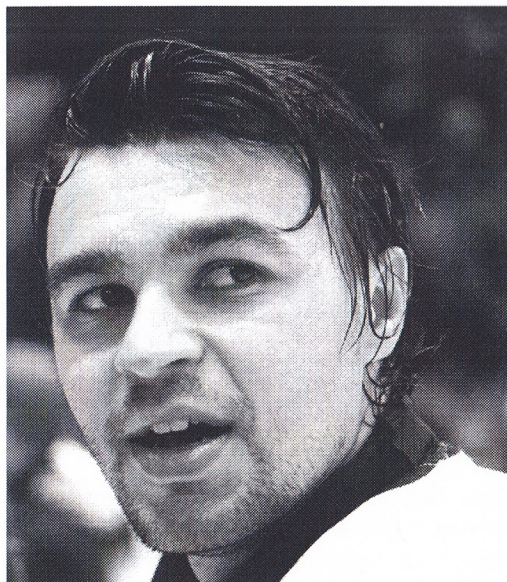

Bild: Wikipedia - Stefan Olsson

De övriga tre matcherna i OS 2010 var Henrik Lundqvist målvakt. Förutom OS-guld var Stefan med och tog VM-guld 2006 och VM-brons 2009, 2004 och 2002. Stefan vann också tre SM-guld med sin klubb HV71.

När han föddes fick han namnet Patryk Sliz men adopterades av en svensk familj som tvååring.

De gick bort på toppen av karriären

Stefan Livs tragiska olycka för mina tankar till tre andra världsstjärnor som avled mitt under karriären.

TVÅ VAR REDAN OLYMPISKA MEDALJÖRER. Den tredje hann aldrig tävla i OS, nämligen **Ove Jonsson** (född 1940), europamästare på löpning 200 meter 1962 (20,7). 13 dagar efter segern omkom han i en bilolycka. Ove tävlade utöver i friidrott (IFK Växjö) i bandy och ishockey.

DE TVÅ ANDRA jag tänker på körde också ihjäl sig. **Nisse Östensson** (f 1918) på motorcykel sommaren 1949, några månader efter dubbla triumfer i Holmenkollen (18 och 50 km). Nisse var på väg hem till Transtrand från kraftverksbygge i Värmland. Säsongen innan tog Nisse olympiskt silver på 18 km och var en viktig kugge i det

suveräna stafettlaget. Den ypperlige teknikern Nils Östensson tävlade för Sälens IF.

ISHOCKEYMÅLVAKTEN Pelle Lindbergh (f 1959) körde i hög hastighet sin Porsche in i en betongmur i Sommerdale, New Jersey, USA. Per-Eric var då mitt inne i sin karriär och hade både VM-brons och OS-brons (1980) bakom sig och hade nyligen utsetts till NHL:s bästa spelare. Dagarna efter olyckan planterades Pelles organ i sex lyckliga mottagare. Philadelphias tränare Mike Keenan rubricerade detta som Pelles sista räddningar. Pelle Lindbergh var en stor idol för Stefan Liv, som ett år hade Lindbergh på sin hjälm. Hammarby och AIK var Pelles svenska klubbar.

Thord Eric Nilsson

(källa – delvis Wikipedia)

VI MINNS EN AV DE RIKTIGT STORA:

Hedersmedlemmen Plex Petersson som inte fick uppleva sin 85-årsdag

Till förra numret hade vi planerat en stor artikel kring vår hedersmedlemmen Sven Plex Peterssons 85-årsdag. Men i slutläget fick vi reda på att Plex var mycket sjuk och att det fanns risk att han inte skulle få uppleva sin 85-årsdag. Det fick bli en enkel faktarad i förra bulletinen.

Plex fick mycket riktigt inte uppleva sin 85-årsdag. Han avled på midsommardagen, 25 juni. Två dagar innan han skulle ha fyllt 85 begravdes han i Breviks kyrka på Lidingö. Vi var drygt 200 som tog farväl av honom. En del av de närvarande fick nöja sig med ståplats.

Det blev en stillsam och fin ceremoni, helt i stil med Plex sansade och sakliga referat.

Begravningen var alltså på Lidingö, men Jämtlandskopplingen fanns i inledande "Vid Frösö Kyrka" av Peterson-Berger. Domprosten Åke Bonnier meddelade oss att den ende talaren i kyrkan skulle vara Carl Anton. Trubaduren var god vän till Plex och hade tillsammans med honom Bengt Grive samt Per Grundén spelat varpa. "Nu får dom tre spela harpa", skaldade Carl Anton och sjöng sin egen "Den sista visan".

Kollegor och vänner kom till tals vid den

Plex Petersson intervjuar en segrare vid Gunder Häggloppet hemma i Jämtland.

ljusa minnesstunden på hotell Ramada. SVT-sporten av alla årgångar, Ingemar Stenmark, Stig Strand och Pernilla Wiberg fanns på plats, liksom många från idrottsrörelsens olika nivåer.

Plex var för mig inte bara min tidiga idol. Han var en mycket god vän och inspiratör. Våra vägar hann aldrig mötas på Östersunds-Posten. När jag skrev mina första rader 1957 hade Plex redan valt etern. Det gjorde han redan året innan efter drygt ett decennium på ÖP. Precis som många andra sportsmedarbetare började han som radskrivare. Fritidsysslan belönades alltså med några ören per rad.

Det var som radskrivare hos sportchefen Johnny Jonsson han avslutade ett boxningsreferat med signaturen Solar-plexus. Det skulle så småningom bli Plex och hans varumärke livet igenom. Sina sista år på ÖP var Plex allmänreporter. Han var en stark man bakom Fjällorienteringen. Speakersysslan vid alpina VM i Åre 1954 blev upptakten till en livslång kärlek till alpina sporten, där Plex största insats vid sidan om rutan var idén till Skutskjutet.

Plex, som läste ÖP livet igenom och hade sina synpunkter på vad som skrevs. Han glömde aldrig ÖP-åren, som han kallade sitt "universitet". Alla vi som gått samma väg vet vad det står för.

När han började på Sveriges Radio var han tillsammans med Lennart Hyland sportens tvåmannaredaktion. De var unika parhästar som bägge skulle bli störst inom sitt gebit. Hyland som radions kunnige snabbpratere, så snabb att hockeyliraren Rolle Stoltz en gång hälsade: "Referera inte så fort – vi hinner inte spela..."

Sven Plex från Lit, ett par mil norr om Öster-

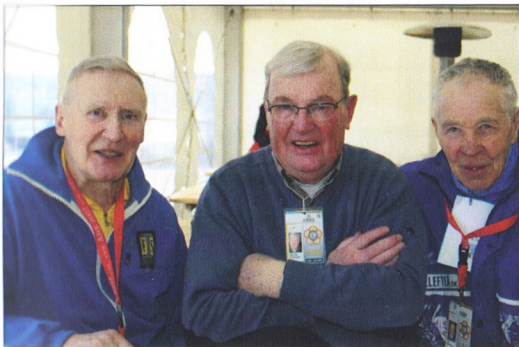
sund, var ingen snabbpratare, men hans sakkunniga och eftertänksamma kommentarer passade fint i TV, där han blev den första anställde sportreportern.

Han var heller inte den som likt dagens reportrar vrålade vid svenska segrar, men hans kommentarer hade ändå samma effekt. När östtysken Frank Baumgartl föll på sista hindret vid OS i Montreal och Anders Gärderud gick fram till seger stockade det sig litet i halsen. När Ingemar Stenmark vann sina segrar kunde man också höra det på Plex röst. Det var en extra hyllning till två stora när Plex röst klipptes in i bakgrunden när Ingemar Stenmark vann Mästarnas Mästare.

Apropå Stenmark så var det väl litet försmädligt att en tidning i Plex dödsruna skrev att Stenmark sagt till Plex: "Det är inte så lätt att förklara för en som int' begrip".

Det var inte Plex som fick det svaret. Stenmark skulle aldrig ha sagt det till sin vän. Dessutom var ju Plex en som verkligen begrep. Han var ingen reporter som behövde en hel skrälllus bisittare eller efterkommentatorer för att förklara. Likväl blev han och Stig Strand så småningom ett fint radarpar.

En annan liten pressgroda kom även i samband med dödsfallet. Man påstod att SVT:s Ann-Britt Pettersson var Plex dotter. Hon hade ju också kommenterat alpint. Men Petersson är

Skidsnack "ovan där" kan det kanske bli mellan Bengt-Herman Nilsson som gick bort 2006, Plex Petersson, samt några veckor efter Plex bortgångne militäre världsmästaren John Idvardsson (Ljungdalen och Sollefteå)

Artikelförfattaren tillsammans med Plex vid en kampanjmiddag vid OS i Calgary 1988.

inget ovanligt namn.

Plex hade tre barn Per, Karin och Ulf och sex barnbarn. Bland de närmast sörjande finns också ungdomsvännen Karin Bouveng, som förgyllde Plex sista levnadsår.

Hur många alpina världscuptävlingar Plex kommenterat vet väl ingen, men det blev 40 backhoppningsveckor - nyårdagens var ju något extra så länge SVT hängde med. Det hann också bli 48 Vasalopp och naturligtvis otaliga VM och OS.

För Plex var det också litet extra när det blev jämtländska framgångar. Jag minns när vi firade Lars-Göran Åslunds VM-guld i Vysoke Tatry 1970. Det var början av en lång vänskap.

Det senaste decenniet kom vi ännu närmare varandra, eftersom våra fruar drabbats av demenssjukdomen alzheimers. Vi utbytte åsikter och råd och vi vårdade i det längsta våra fruar hemma. Plex fru Marianne (född i Ytterhogdal) gick bort för drygt två år sedan – efter 53 års äktenskap.

De fina pennorna läggs ner och de kunniga rösterna tystnar en efter en. Pionjärer och banbrytare inom sportjournalistiken finns snart bara som minnen. Sven "Plex" Petersson var en av de största.

Vi kommer att minnas Plex Petersson, vår hedersmedlem i SOF

Thord Eric Nilsson text och bilder

Sveriges Olympiahistoriker 25 -årsjubilerar

Thomas Wassberg kommer till vårt 25-årsfirande. Han är en av de främsta idrottsprofilerna i Sverige och dessutom en av våra främsta olympier och har fyra OSmedaljer, alla i guld.

Thomas debuterade redan som 19-åring vid OS i Innsbruck 1976 och blev näst bäste svensk på 15 km (15:e). Stafettlaget blev fyra. I de följande spelen tog Wassberg fyra guld. Alla minns väl den dramatiska kampen med Juha Mieto på 15 km i Lake Placid 1980. Thomas var den förste och siste skidåkare som tog ett OS-guld med en hundradels marginal. Thomas tilldelades bragdguldet, men nekade ta emot det.

I Sarajevo 1984 blev det guld både i stafett och på 50 km. I sitt sista OS 1988 i Calgary fick Thomas bära den svenska fanan och var sedan med om att försvara Sveriges stafettguld.

Thomas föddes i värmäländska Lennartsfors 27 mars 1956, men har sedan juniorålder varit bosatt i jämtländska

Åsarna där han nu är ledare och spåransvarig. Hans sambo heter Ulie Wieser. Sonen Björn är kock.

Välkommen till jubileét

Idrottsprofessor Jan Lindroth högtidstalar

Tranebergstugan Stockholm

Onsdagen den 23 november kl 18.00

Vid Tranebergsbron.

T-banstation: Alvik.

Kanske avslöjar Wassberg vad som finns eller inte finns bakom skåpdörren...

Bilder: Thord Eric Nilsson

Jubileumsmiddag:

Förrätt + Wallenbergare med rårörda lingon och hemgjort mos + kaffe och kaka. Pris: 200 kronor. Anmälan: sänd mail senast 18 november till T.L.Persson@hotmail.com (noggrann vägbeskrivning kommer i retur)...eller ring 070-1472153. **Anmälan är bindande.** Först-till-kvarn-principen tillämpas!